

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**DELIKVENTNÍ JEDNÁNÍ MLÁDEŽE VYVOLANÉ
AGRESIVITOU**

Autor práce: Antonín Sejkora, DiS.

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: Ing. Mgr. Martin Černý

Katedra: Právních oborů a bezpečnostních činností

2020

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Antonín Sejkora

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Delikventní jednání mládeže vyvolané agresivitou.

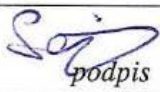
Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Delinquent behavior of youth caused by aggression.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

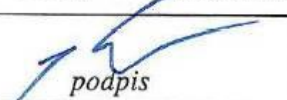
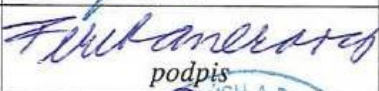

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Mgr. Martin Černý

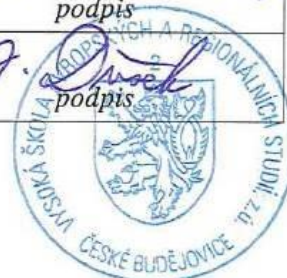
Datum zadání bakalářské práce: říjen 2019

Cíl bakalářské práce: Základním cílem bakalářské práce je vypracovat ucelený přehled o delikventním jednáním mládeže vůči společnosti spojené s agresivitou. Taktéž mezi základní cíl této práce lze uvést znalost o tom, jak společnost chápe uvedené pojmy a jak je umí zvládat. Toto zjištění bude provedeno formou dotazníkového šetření, kdy získané poznatky budou vyhodnoceny a samostatně graficky znázorněny. Vedlejším cílem je zvýšit informace o východisku při řešení vzniklých situacích s uvedenou problematikou a zároveň získání nové znalosti s touto problematikou.

Student: Antonín Sejkora	20.10.19 datum	 podpis
Vedoucí práce: Ing. Mgr. Martin Černý	datum	Ing. Mgr. Martin Černý Digitálně podepsal Ing. Mgr. Martin Černý Datum: 2019.10.21 07:48:33 +02'00'

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	11.11.19 datum	 podpis
Prorektorka pro studium a vnitřní záležitosti: RNDr. Růžena Ferebauerová	12.11.19 datum	 podpis
Rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	13.11.2019 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval(a) samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucí(ho) a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Ing. Mgr. Martinu Černému za cenné rady,
připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

SEJKORA, A. Delikventní jednání mládeže vyvolané agresivitou :*bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2020. xxx s. Vedoucí bakalářské práce : Ing. Mgr. Martin Černý

Klíčová slova: delikventní jednání mládeže, legislativa spojená s mládeží, agresivita, agrese

Bakalářská práce se zabývá problematikou delikventního jednání mládeže a je rozdělena na teoretickou a empirickou část. V teoretické části vymezují základní pojmy, z důvodu lepšího pochopení dané problematiky. Následně uvádím faktory, které ovlivňují výskyt delikventního jednání mládeže. Poté následuje kapitola agrese agresivita, kde se mimo základního vysvětlení pojmů nacházejí směry a příčiny agresivity. Teoretická část je zakončena prevencí dětské kriminality, kde uvádím druhy a systém prevence v ČR. Teoretická část bakalářské práce je obohacena o část empirickou, ve které se věnuji kriminalitě mládeže dle statistik dostupných na internetovém portálu Policie ČR. V této kapitole uvádím nejčastěji páchané trestné činy této věkové kategorie a příslušnými statistikami. Následně se zabývám vývojem kriminality nezletilých a mladistvých v ČR od roku 2010 do roku 2019. Na závěr empirické části je realizováno výzkumné šetření dotazníkem na sociálních síti. Zjišťovalo se setkání respondentů s delikventním jednáním mládeže vyvolané agresivitou, jakým druhem agresivity, na koho se obrátit v případě setkání s uvedenou problematikou, zda se v očích respondentů zvyšuje či snižuje uvedená problematika, dále kdo nebo co má větší vliv na agresivitu mládeže. V empirické části jsou rovněž uvedeny vlastní zkušenosti autora s delikventním jednáním mládeže vyvolané agresivitou.

ABSTRACT

SEJKORA, A. *Delinquent behavior of youth caused by aggression* :Bachelor Thesis. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, 2020. xxx p. Supervisor : Ing. Mgr. Martin Černý

Key words: delinquent behavior of youth, legislation related to youth, aggressiveness, aggression

The focus of the thesis is on the issue of delinquent behaviour of juveniles and its sources. Firstly, I introduce the topic with some basic terminology for better understanding of the issue including individual factors having major influence on delinquent behaviour of juveniles. In the following chapter I deal with the issue of aggression, its sources and trends. I conclude the theoretical part with description of the system and types of prevention of juvenile delinquent behaviour in the Czech Republic. In the empirical part I scrutinize statistical data published by the Czech police on its official websites. In addition to that I stress out in detail the most common criminal acts of this specific age category. Furthermore, I describe development of juvenile delinquent behaviour in years 2010 - 2019. In the final chapter I provide analyses of information gathered through a survey using social media. The survey was focused on the personal experience of respondents with juvenile delinquent behaviour caused by aggression. It also included questions on long-term perception of development of juvenile delinquency, types of experienced aggression as well as general knowledge of whom to contact in such situations. The thesis is concluded with my personal experience with delinquent behaviour of juveniles caused by aggression.

Obsah

Úvod.....	9
1 Cíl a metodika bakalářské práce	11
2 Základní pojmosloví	12
2.1 Dítě (Nezletilý).....	12
2.2 Mladistvý.....	12
2.3 Mládež	13
2.4 Delikvence	13
2.5 Kriminalita.....	13
2.6 Protiprávní čin	14
2.6.1 Čin jinak trestný	14
2.6.2 Provinění	14
2.6.3 Trestný čin.....	15
3 Faktory ovlivňující delikventní jednání mládeže.....	16
3.1 Vrozené osobní dispozice a dědičnost.....	16
3.2 Etnický původ.....	17
3.3 Příslušnost k pohlaví	18
3.4 Vrstevnické skupiny a škola.....	18
3.5 Socializace	19
3.6 Sociální deviace.....	20
4 Agrese a Agresivita.....	21
4.1 Agrese.....	21
4.2 Směry agrese	22
4.2.1 Agrese uspokojená na zvířeti	22
4.2.2 Agrese uspokojená na neživém předmětu.....	22
4.2.3 Autoagrese.....	23
4.2.4 Projekce.....	23
4.3 Agresivita	23

4.3.1	Příčiny agresivity	24
4.3.2	Příčiny zvýšené agresivity obecně	25
4.3.3	Příčiny zvýšené agresivity u mládeže	26
5	Prevence delikventního jednání mládeže	28
5.1	Druhy prevence podle adresátů	29
5.1.1	Primární prevence	29
5.1.2	Sekundární prevence	30
5.1.3	Terciární prevence.....	30
5.2	Druhy prevence dle obsahového zaměření.....	31
5.2.1	Sociální prevence	31
5.2.2	Situační prevence	32
5.2.3	Prevence viktimnosti.....	33
5.3	Systém prevence kriminality mládeže v ČR	33
6	Kriminalita mládeže v statistikách.....	35
6.1	Majetková trestná činnost.....	37
6.2	Ostatní trestná činnost	38
6.3	Násilná trestná činnost.....	39
6.4	Mravnostní trestná činnost	40
6.5	Hospodářská trestná činnost.....	41
6.6	Zbývající trestná činnost	42
6.7	Vývoj kriminality nezletilých a mladistvých v ČR od roku 2010.....	43
7	Osobní setkání s delikventním jednáním mládeže vyvolané agresivitou.....	45
8	Doprovodné informace k dotazníkovému šetření	49
8.1	Vyhodnocení dotazníkového šetření	50
	Závěr	52
	Seznam použitých zdrojů	54
	Seznam zkratk	56
	Seznam grafů.....	56
	Přílohy.....	59

Úvod

Téma bakalářské práce „Delikventní jednání mládeže vyvolané agresivitou“ bylo autorem zvoleno z důvodu jeho zařazení jako inspektora Policie ČR, Karlovarského kraje, Územního odboru Cheb, ve služebním obvodu Obvodního oddělení Mariánské Lázně, kde vykonává službu od roku 2008, kde se s uvedenou problematikou častokrát střetává při výkonu služby. Dalším důvodem zvolení tohoto tématu byla celospolečenská aktuálnost uvedené problematiky a možností využití získaných poznatků v praxi.

Bakalářská práce je rozdělena do dvou základních částí, a to na část teoretickou a empirickou. Teoretická část začíná krátkým popsáním jednotlivých pojmosloví a významů slov dítě, mládež, delikventní jednání, kriminalita, protiprávní činy. V této kapitole jsou dále popsány faktory ovlivňující delikventní jednání mládeže. Poté se v bakalářské práci nachází kapitola s názvem agresivita a agrese, kde v podkapitolách uvádím a popisuji směry agrese a příčiny agresivity. Po tomto následuje prevence delikventního jednání mládeže, kde jsou v krátkosti popsány druhy prevence. Tato kapitola je zakončena systémem prevence delikventního jednání mládeže v České republice.

Empirická část bakalářské práce je zaměřena na kriminalitu mládeže dle dostupné statistiky na internetovém portálu Policie ČR, kde je rozebrána kriminalita mládeže dle druhu trestné činnosti. Jsou zde vyjmenovány nejčastěji páchané trestné činy mládeže s příslušnými grafy. Tato kapitola je zakončena vývojem kriminality nezletilých a mladistvých na území České republiky od roku 2010 do roku 2019. Poté následují vlastní zkušenosti autora s delikventním jednáním mládeže, které získával obzvláště při výkonu služby. V této části je znázorněn postup Policie ČR při řešení vzniklé události, při které se objevuje delikventní jednání mládeže. Dále pro lepší vysvětlení postupu Policie ČR je popsán případ z praxe, který autor zvolil z důvodu jeho přítomnosti při řešení vzniklé události. Při tomto bude zároveň popsán postup spolupráce Policie ČR s odborem sociálně-právní ochrany dítěte, který je při řešení uvedené problematiky zapojován do případů dle jeho legitimacy. V závěru empirické části bakalářské práce je zpracovaný dotazník k problematice delikventního jednání mládeže, který je implementován a analyzován v jednotlivých grafech. Analýzou dotazníkového šetření jsou potvrzeny či vyvráceny dílčí hypotézy ohledně vnímání respondenty uvedené problematiky, jejich setkání s agresivitou mládeže, zvládnání

agrese ze strany mládeže vůči jejich osobě. Dále potvrzení či vyvrácení dílčí hypotézy o zvyšování či snižování výskytu delikventního jednání mládeže ve společnosti během posledních let.

V závěrečné části bakalářské práce jsou formou analyticko-syntetizující metody reflektována a poukazována metodická doporučení při setkání s delikventním jednáním mládeže vyvolané agresivitou, popřípadě řešení vzniklé situace, při které je přítomna agresivita mládeže.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Delikventní jednání mládeže vyvolané agresivitou je v dnešní době ve společnosti projednávané a rozebírané téma, kdy lidé si neumí představit rozmanitost a sílu tohoto tématu. Z tohoto důvodu by měla tato práce za pomoci sběru informací zejména s odborné literatury poukázat na problematiku spojenou s delikventním jednáním mládeže vyvolané agresivitou. Teoretická část této práce má za cíl objasnit čtenářům základní pojmosloví, jako je delikventní jednání, mládež, agresivita. Další kapitoly teoretické části mají vysvětlit čtenářům faktory ovlivňující delikventní jednání mládeže a prevenci delikventního jednání mládeže.

Začátek empirické části této práce analyzuje statistická data Policie České republiky, která jsou zaměřená na kriminalitu nezletilých a mladistvých od roku 2010 do roku 2019. Dále se v empirické části nachází osobní setkání autora práce s delikventním jednáním mládeže vyvolané agresivitou. Empirická část bude také zaměřena na širokou veřejnost formou kvantitativního šetření, které by mělo ukázat střetnutí respondentů s delikventním jednáním mládeže vyvolané agresivitou. V jaké míře bylo delikventní jednání mládeže vyvolané agresivitou vůči dotazovaných osob. Zda se dle respondentů delikventní jednání mládeže zvyšuje či snižuje a to v období před rokem 2010 do roku 2019. Zjištěné informace budou vyhodnoceny a uvedeny v empirické části. Tato část bude zároveň obsahovat stanovené hypotézy, které budou cestou průzkumu vyvráceny či potvrzeny.

2 Základní pojmosloví

Má bakalářská práce se v celém rozsahu věnuje problematice delikventního jednání mládeže, z tohoto důvodu chci v první kapitole vysvětlit základní pojmy, které jsou úzce spojené s tématem. Pro správné pochopení uvedené problematiky je důležité jejich přesné stanovení a vymezení.

2.1 Dítě (Nezletilý)

Dle mezinárodní Úmluvy o právech dítěte můžeme pojem dítě stanovit podle článku 1, kde je uvedeno, že dítětem se rozumí každá lidská bytost mladší 18-ti let, jestliže dle právního řádu, který platí pro dítě, není plnoletosti dosaženo dříve¹. Trestní zákoník č. 40/2009 Sb. ve znění pozdějších předpisů shodující se s Úmluvou o právech dítěte, taktéž udává dítě jako osobu mladší 18-ti let².

Zákon č. 218/2003 Sb., Zákon o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže (dále jen ZSVM), ve znění pozdějších předpisů, je další zákon, který uvádí v § 2 písm. b), že dítětem se rozumí osoba, která v době spáchání činu jinak trestného nedovršil 15. rok věku.

Na výše uvedených normách je vidět, že mají rozdílný pohled na pojem dítě a vymezení jeho věku. V bakalářské práci v této kapitole budu publikovat ze zákona ZSMV.

2.2 Mladistvý

V zákoně ZSVM v § 2 písm. c) je uvedeno, že mladistvý je ten, kdo v době spáchání provinění dovršil 15. rok a nepřekročil 18. rok svého věku. Zákon ZSVM dále vykládá odpovědnost mladistvého v § 5 odst. 1, že mladistvý, který v době spáchání činu nedosáhl takové rozumové a mravní vyspělosti, aby mohl rozpoznávat jeho protiprávnost nebo ovládat své jednání, není za tento trestný čin odpovědný³.

¹ Úmluva o právech dítěte, Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí, č.104/1994 Sb.

² Trestní zákoník č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů, § 126

³ Zákon č. 218/2003 Sb., *Zákon o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže*

Z uvedeného vyplývá, že i když pojem mladistvý je přesně definován, v záležitosti provinění se na určitou osobu dá pohlížet individuálně dle zákona ZSVM. V záležitosti pochybnosti o rozumové a mravní vyspělosti mladistvého s ohledem na znalecké posudky dolní hranici odpovědnosti přizpůsobit stanoveným okolnostem a oprostít mladistvého od trestné odpovědnosti.

2.3 Mládež

Dle zákona ZSVM se mládeží rozumí komplex výše napsaných věkových skupin (nezletilých a mladiství). Kdybychom chtěli tuto skupinu určovat dle věku, jednalo by se o osoby ve věku od 0 do 18 let⁴.

2.4 Delikvence

Trestné činy, provinění a činy jinak trestné se zařazují do delikvence, kterou spáchaly osoby mladší 15-ti let věku, zahrnují se sem i přestupky. Delikvence není jen slučována s právními normami, může se jednat i o slabé porušení společenských, morálních norem. Jde tudíž o větší pojem než je kriminalita, a to proto, že kriminalita je přesně určována právními normami a daný čin musí porušovat určitou právní normu. Kriminalita je převážně zasvěcována do souvislosti s trestnou činností dospělých, tudíž osob starších 18-ti let⁵.

2.5 Kriminalita

Pod kriminalitou si můžeme představit přesně zákonem určené trestné činy, které porušují tyto zákony. Jde převážně o trestné činy spáchané osobami staršími 18-ti let věku.

Kriminalita se řadí mezi závažné sociálně-patologické jevy, které porušují vyvážený vývoj společnosti. To znamená, že kriminalita je pro společnost škodlivá a dysfunkční. Zároveň oslabuje lidské soužití a základní pravidla společenského řádu, způsobuje státu i společnosti zásadní materiální a imateriální škody, zapříčiňuje určitým

⁴ Zákon č. 218/2003 Sb., *Zákon o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže*

⁵ dostupné na <http://www.icm.cz/kriminalita-a-delikvence-charakteristika>

lidem psychické, fyzické i společenské škody, ve společnosti vzbuzuje atmosféru strachu, nedůvěry a nejistoty⁶.

2.6 Protiprávní čin

„Termín protiprávní čin užívá ZSVM v § 2 odst. 2 písm. a), jako souhrnné označení pro TČ, provinění nebo čin jinak trestný“.

2.6.1 Čin jinak trestný

„Činem jinak trestným rozumíme čin, který je v daném případě beztrestný, i když v jiném případě a za jiných okolností by trestným byl. Používá se v několikerém významu:

- *Užívá jej ZSVM pro případy, kdy chybí obecné znaky TČ (věk, přičetnost, rozumová a mravní vyspělost u mladistvých)*
- *Čin spáchaný za okolnosti vylučující protiprávnost nebo čin, u kterého chybí zavinění jako podmínka trestní odpovědnosti*
- *Spáchání činu jinak trestného je objektivní podmínkou trestnosti u TČ opilství (§ 360)⁷.*

2.6.2 Provinění

„Provinění je jedním z pojmů trestního práva, který označuje "de facto" trestný čin spáchaný mladistvým. Pojem provinění zakotvuje zákon č. 218/2003 Sb. o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže (zákon o soudnictví ve věcech mládeže. Mladistvým pak uvedený zákon rozumí osobu, která v době spáchání provinění dovršila patnáctý rok věku

Provinění se od trestného činu dále rozlišuje formami sankcí. Ty se neoznačují jako tresty, ale jako opatření, přičemž rozlišujeme výchovná opatření, ochranná opatření a trestní opatření“⁸.

⁶ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol *Kriminologie*, Praha: ASPI Publishing, s.r.o., 2004, s. 19-22

⁷ dostupné na <http://www.ius-wiki.eu/trestni-pravo/pfuk/trest/zkouska/otazka-a-5>

⁸ dostupné na <https://www.bcak.cz/slovník-pravnich-pojmu/provineni-trestani-mladistvych/>

2.6.3 Trestný čin

Trestný čin je zakotven v § 13 trestního zákoníku:

„ (1) *Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.*

(2) *K trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti*⁹.

⁹ Trestní zákoník č. 40/2009 Sb., § 13

3 Faktory ovlivňující delikventní jednání mládeže

Objevování se delikventního jednání mládeže je podmíněno mnoha faktory, kterými jsou obzvláště:

- **vrozené osobní dispozice a dědičnost**
- **příslušnost k pohlaví**
- **rodina a náhradní rodinná péče**
- **vrstevnické skupiny a škola**
- **socializace**
- **etnický původ**
- **závislost na návykových látkách**

3.1 Vrozené osobní dispozice a dědičnost

Jako biologický faktor můžeme označovat dědičnost a vrozené osobní dispozice, které působí na výskyt delikventního jednání. Na úkor vrozených dispozic se vyvíjí psychický rozvoj jedince¹⁰, při kterém nabývá rozvoj psychických procesů a vlastností. Uvedený rozvoj se vyvíjí kvalitativně a kvantitativně od méně dokonalého k dokonalejšímu a od jednoduchosti ke složitosti. Tento vývoj se nevyvíjí plynule, převážně se střídají období klidnější s radikálnějším, kdy jedinec v ontogenetickém rozvoji prožívá životní krizové fáze. Takovými fázemi jsou etapy, při kterých se člověk střetává s impulsy, tak aby mohla být vybudována konkrétní schopnost. V uvedené době je člověk vyvráteleji vnímavý, např. v raném dětství, kdy je důležité provázat vztah mezi jedincem a matkou, obzvláště v prvních měsících života, aby člověk dosáhl pozitivních

¹⁰ LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*, Praha: Grada, 1998, s. 28 - 30

zkušeností. Jestliže nevlastní tuto zkušenost, ovlivní to rozvoj člověka, což se záporně ukáže na jeho rozvoji¹¹.

Genetickou výbavu můžeme začlenit do biologických vlivů, kdy se člověk narodí s konkrétními dispozicemi vlastností, ale záleží na vlivech vnějšího prostředí, jakým typem se uvedené dispozice projeví. Taktéž do biologických faktorů můžeme začlenit prenatální vývoj, ve kterém může matka užíváním návykových látek a svým chováním v tomto období ovlivnit dítě po narození. Velmi významným faktorem je sociální okolí a profil jeho okolí, ve kterém se člověk rozvíjí. Člověk svým jednáním reaguje na své okolí, v opačném případě okolí reaguje na jednání člověka. Tento styk se sociálním okolím není nikdy jednostranný. Rozvoj každého člověka je jedinečný a odehrává se v interakci uvedených faktorů.

Dynamičnost rozvoje je usměřována působením dvou potřeb, kterými jsou jistota bezpečí a změny. První potřeba rozvoj zpomaluje a vyskytuje se v době, když člověk není připraven ke změně, funguje mu jako ochrana. Potřeba změny se vyskytuje, až když je člověk připravený a okázalý k provedení dalšího rozvoje¹².

Biologické determinanty delikventního jednání byly už v minulosti zkoumané. Např. ke konci 19 století bádá C. Lambroso závislost ušních boltců na delikvenci. V dnešní době převažuje názor, že delikventní jednání je ovlivněno mnoha faktory, kdy jeden z faktorů může být genetická dispozice jako hyperaktivita. Genetická schopnost snižuje nebo zvyšuje míru působení vnějších vlivů¹³.

3.2 Etnický původ

V Evropě se vyvinuly etnické skupiny na základě migrace z bývalých mimoevropských kolonií a v pozdější době z postkomunistických zemí. V určitých zemích z těchto skupin postupně vznikají etnické menšiny. Etnické menšiny vlastní jiné hodnotové orientace, kulturní zvyklosti a rozdílný životní styl než ostatní. Odděleně od většinové populace žijí menšinová etnika. Obyvatelé těchto menšin mají horší bydlení, nižší vzdělání a příjmy, vyšší kriminalitu a úmrtnost. Negativní postoj proti menšinovému etniku zaujímá většinová skupina. Od většinového etnika se etnické

¹¹ LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*, Praha: Grada, 1998, s. 228 - 232

¹² Tamtéž, str. 203-226

¹³ MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*, Praha: Portál, 2003, s. 20-24

skupiny odlišují barvou pleti a ostatními tělesnými znaky, které se v minulosti vyvíjely jako přizpůsobení na jejich prvotní prostředí. Nejznámější etnickou skupinou v České republice je romské etnikum.

Romové zaujímají s porovnáním s majoritní skupinou obdobné znevýhodnění jako jiná menšinová etnika ve světě. Projevují se negativními ukazateli, a to ve zdravotním stavu, vzdělanosti, nezaměstnanosti atd. Také častěji porušují zákony¹⁴.

3.3 Příslušnost k pohlaví

Mezi významné faktory stanovující výši delikventního jednání je vliv pohlaví. Dle statistik bylo rozpoznáno, že muži se častěji dopouští delikventního jednání, než-li ženy, což je podloženo hormonální výbavou jednotlivých pohlaví. Mužské pohlaví se důvěrněji chová ke vztahům ve vrstevnických skupinách, zatímco ženské pohlaví má blíže k rodinnému životu a rodinným vazbám. Častější delikventní jednání mužů lze vysvětlit přirozenou agresivitou, soutěživostí, riskováním, zvýšenou brutalitou a touhou po dobrodružství, což ovlivňují mužské hormony. Výši kriminálního jednání mužů napodobuje jejich sexuální aktivitu, kdy vyvrcholením je věk od 18 do 22 let¹⁵.

3.4 Vrstevnické skupiny a škola

Na vývoj dítěte mohou velmi působit vrstevnické skupiny. Jedná se zejména o to, jaké uspořádání skupiny jde a také závisí na tom, v jakém prostředí člověk vyrůstá. Pokud jde o člověka pocházejícího s dysfunkční rodiny, může nalézt ve skupině určitou míru pochopení a podpory, obzvláště hranice povoleného chování. U ostatních osob může skupina vzbudit starosti, zda-li před skupinou obstojí. Páchání delikventního jednání může být jednou s rituálních podmínek u delikventních skupin. Uvedené delikventní vrstevnické skupiny se odlišují od ostatních vrstevnických skupin. Členové těchto skupin jednají autonomně a uvnitř skupiny převládá hierarchie. Převážně se v těchto skupinách užívá alkohol a návykové látky, což podněcuje k páchání protiprávního jednání.

¹⁴ MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*, Praha: Portál, 2003, s. 132-142

¹⁵ Tamtéž s. 33

Dalším prostředím po rodině je škola, ve které jedinec vyžívá, kde prostředí školy a vrstevnické skupiny velmi působí na jeho vyžívání, k touto dochází jak ve škole tak i mimo ni. Škola je prvním prostředím, kde se poprvé objevují příznaky delikventního jedince. Pedagog je postaven do situace, jak vyřešit vzniklé prohřešky. Převážně jsou méně závažné prohřešky řešeny v rámci školy, dále pak s poradenskými zařízeními, v horších situacích i s policií. Škola by měla účinkovat výchovně a preventivně v blízké spojitosti s rodinou¹⁶.

3.5 Socializace

V sociologii je socializace definována jako začleňování jedince do společnosti a je interakcí mezi jedincem a druhými lidmi a institucemi. Vyvíjí-li se socializace kladně, tak se jedinec umí chovat dle sociálních norem a hodnot a také ovládá své sociální role. Jako příklad delikventního jednání můžeme uvést socializaci, jelikož podle kulturního přenosu deviantní chování přejímáme jako novou součást subkultury od současných členů, kteří toto deviantní chování berou za obvyklé¹⁷. Jelikož se společnost stále rozvíjí není socializace nikdy zakončena a jedinec se jí musí přizpůsobovat.

Socializaci můžeme dělit na primární, sekundární a terciární¹⁸. *Primární* socializace se vyvíjí od třetího roku života a odehrává se v rámci rodiny. Vžitě normy jsou stálé, ale mohou se ještě měnit během života. *Sekundární* socializace se odehrává v rodině, ve vrstevnické skupině a škole a v průběhu se člověk chystá na svou roli ve společnosti. *Terciární* socializace se odehrává v dospělosti, kdy se člověk adaptuje na změny ve společnosti.

Socializace je tedy přejímání vzorců a norem chování, které je od společnosti požadováno. Obecné verbalizované pravidlo je norma. Pravidlo je důležité při svém jednání respektovat a je bráno za závazné. Normy určují mantinely pro chování, jedná se o modely a pravidla chování. Normy nejsou budovány konkrétními osobami, ale společenskými skupinami. Jako skupinami norem jsou převážně uváděny normy právní,

¹⁶ MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*, Praha: Portál, 2003, s. 74-86

¹⁷ MŮHLPACHR, P. *Sociální patologie*, Brno: MU, 2001, s. 13

¹⁸ NAKONEČNÝ, M. *Sociální psychologie*, Praha: Academia, 2004, s. 102-103

náboženské, morální a zvykové. Zda se jedinec dopouští delikventního nebo kriminálního jednání závisí na tom, jakou normu svým jednáním porušil¹⁹.

3.6 Sociální deviace

Rovněž sociální deviaci můžeme brát jako vědní obor nebo jako pojem znamenající vše, co vybočuje od sociální normy ať v pozitivním nebo v negativním smyslu. Společnost se vůči překračování norem chrání, protože překračování norem by porušovalo řád a stabilitu a byli by členové společnosti ohroženi. Proti deviantnímu jednání společnost jako prevenci užívá dohled nad dodržováním norem, který můžeme pojmenovat jako sociální kontrolu. Tuhle kontrolu neuskutečňují jen oficiální instituce, kterými jsou policie, soudy, armáda, ale rovněž rodina, sousedé, škola, pedagogové, zjednodušeně řečeno celá společnost.

Kategorizace sociálních deviací

Základní sociologie rozpoznává kladnou a záporou deviaci, čímž chce ukázat na to, že veškeré odlišení od normy je deviací. Nejznámější je rozčlenění deviace dle typu překročení normy (náboženské, právní, mravní atd..). Skutečný pojem této kategorizace je postaven na tom, že je podmíněna diferenciací užívaných sankcí a procesu odhalování a postihování viníků. Deviaci lze taktéž rozeznávat podle subjektu deviantního jednání, které mohou páchat jednotlivé osoby, taktéž i skupiny. Členit deviaci lze také podle objektu napadení, jedná se o člověka a důležitosti ochraňované společností, kterými jsou život, zdraví, čest, majetek atd. Vyskytuje se hodně přístupů a teorií.

Třemi hlavními okruhy uvedených teorií objasňující deviantní chování jsou příčiny:

- biologická - v anatomii, genetice a fyziologii
- sociologická - ve vlivu sociokulturního prostředí
- psychologická - v osobnosti, agresi, motivaci

Deviantní chování můžeme brát jako ucelený flexibilní proces s prvky, kterými jsou osobnost, sociální hodnoty, normy, sociální instituce a společenské vztahy²⁰.

¹⁹ NAKONEČNÝ, M. *Sociální psychologie*, Praha: Academia, 2004, s. 104-106

²⁰ MÜHLPACHR, P. *Sociální patologie*, Brno: MU, 2001, s. 6-11

4 Agrese a Agresivita

Mezi základní pojmy této absolventské práce, se kterými budeme pracovat po celou dobu, patří zejména agrese a agresivita. Tyto pojmy je důležité od sebe rozlišit, i když se týkají podobné problematiky, ale jejich významy nejsou totožné. U těchto pojmů existuje mnoho definic, v této kapitole jsou nejasněji popsány a shrnuty.

4.1 Agrese

Agrese pochází z latinského pojmu "agressio", což znamená výpad nebo útok proti osobě či věci. Tímto chováním osoba projevuje nepřátelství či útočnost, kdy hlavním úmyslem je ublížit²¹. Cílem tohoto chování je poškodit jinou osobu. Takto se dá v širším slova smyslu označit mobilizování vnitřních sil k útoku, či zápasu k dosažení určitého cíle.

Do určité míry je to charakteristický znak naší osobnosti. Lze zjednodušeně říci, že jde o projev agresivity. Může se jednat o verbální projev, fyzický projev sám proti sobě nebo jiné osobě, může to být jednorázové nebo se to opakovat, existuje hodně projevů agrese, na které se dále zaměříme v této práci²².

Zjednodušeně můžeme agresi definovat jako:

- násilí a brutalitu (v běžné řeči je synonymem agrese)
- napadení, výbojně či útočně jednání, vůči danému objektu, projev nepřátelství, úmyslný útok na osobu, překážku či předmět stojící v cestě
- jednání s cílem verbálně nebo fyzicky zranit jinou osobu a nebo zničit nějakou věc²³

²¹ HARTL, P., HARTLOVÁ, H. *Velký psychologický slovník*, Praha: Portál, 2010, s. 353

²² MARTÍNEK, Z. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*, Praha: Grada, 2009, s. 56

²³ NAKONEČNÝ, M. *Encyklopedie obecné psychologie*, Praha: Academia, 2003, s. 137-138

4.2 Směry agrese

Společnost si obvykle pod pojmem agrese představí útok na jiného člověka, toto není ovšem pravidlem. Agresor může mít mnoho eventualit, jak uspokojit svou potřebu agrese. Ovšem ne pokaždé si agresí vybijí na druhé osobě, cílem se může stát i zvíře, předmět, ale i sám agresor.

4.2.1 Agrese uspokojená na zvířeti

V dnešní době je obvyklé, že v rodinách mají děti nějaké zvířátko jako je pes, morče nebo křeček. Nejen v domácnostech, ale i ve školách se můžeme ve třídách setkat se zvířecími terárii s hlodavci. Tímto se děti učí starat se o druhého živého tvora, taktéž si vyvíjí vztah ke zvířatům či přírodě, jak se o ně starat a neubližovat jim.

Občas se dítě ocitne ve složité situaci a má potřebu se na někom nebo na něčem vyventilovat. Zvíře se tímto stane jednoduchým terčem, jelikož na dospělého nebo na spolužáka si nedovolí. Dítě je velmi učenlivý tvor, agresorovi dojde, že zvíře je slabší tvor a nedokáže se bránit, stává se tak v očích agresora ideálním cílem. Postupem času mohou obě vyhledávat i mezi spolužáky, kteří jsou slabší a nedokážou se bránit, tímto vzniká šikana. V tomto případě je velmi důležité tento proces agrese odhalit, co nejdříve ho zastavit a dítěti vysvětlit jeho nesprávné chování. Jako alternativu mu můžeme nabídnout vybití se na neživém předmětu²⁴.

4.2.2 Agrese uspokojená na neživém předmětu

K vybití agrese se často používá neživý předmět, na kterém může agresor před ostatními uspokojit svou agresí a zároveň poukázat na svou sílu a nadřazenost. Převážně se jedná o jedince se sníženým sebevědomím, který se nedokáže prezentovat jiným způsobem.

Mezi dětmi se jedná o poškozování či zničení hraček, lavic, školních pomůcek, pravítek, sešitů. Pokud dítě provádí něco podobného, je důležité dítě nechat věc opravit a řádně ho potrestat. Ovšem je rovněž důležité trest správně vymezit a trvat na jeho

²⁴ MARTÍNEK, Z. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*, Praha: Grada, 2009, s. 68-69

splnění. U každého trestu platí důslednost, bez ní dítě nerozpozná předem dané hranice a je zmatené²⁵.

4.2.3 Autoagrese

Jedná se o agresi, kterou člověk směřuje sám proti sobě. Sebevražda je považována za nejzávažnější projev autoagrese. Toto je však krajní případ, obvykle se jedná o sebepoškozování v podobě pořezání, kousání, trhání vlasů, popálení atd.

Charakteristické pro tento druh agrese je zvýšené vnitřní napětí, kde původem je převážně větší množství podnětů. Převážně se s tímto projevem můžeme setkat u dětí, které jsou delší dobu ve stresu, jsou frustrované nebo v rodině s rozvádějícími se rodiči. Tyto děti většinou trpí syndromem CAN (syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte)²⁶. U dětí i u dospělých je hodně významná terapie, i když u těchto jedinců je terapie časově náročná a je zapotřebí velká trpělivost.

4.2.4 Projekce

Jedná se převážně o neurotický projev protiagrese, jde o šíření vlastních agresivních sklonů vůči druhým. Jedinec tak hodně citlivě chápe u druhého to, co sám v sobě potlačuje a přenáší své pohnutky na ostatní²⁷.

Agresor při projekci vyhledává viníka (někoho nebo něco). Jde o přirozenou reakci shazovat vinu na druhého, což takto reaguje každý z nás. To, že si člověk uvědomí sám, že je viníkem, trvá nějakou dobu. Jako příklad můžeme uvést žáka, který je ve škole vyvolaný učitelem a neumí látku, dostane tudíž špatnou známku, to že neumí látku není jeho vina, ale učitele, protože ho vyvolal²⁸.

4.3 Agresivita

Pojem vychází z latinského "agressivus", což znamená útočný. Jedná se o vrozenou a stálou vlastnost, vnitřní pohotovost či postoj k agresi. Myšleno tím, může

²⁵ MARTÍNEK, Z. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*, Praha: Grada, 2009, s. 69-70

²⁶ Tamtéž, s. 70-72

²⁷ PONĚŠICKÝ, J. *Agrese, násilí a psychologie moci*, Praha: Triton, 2004, s. 142-146

²⁸ MARTÍNEK, Z. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*, Praha: Grada, 2009, s. 75

být i celkové úsilí organismu dovršit uspokojení vlastních potřeb, zejména pak pohlavních a výživových²⁹.

Jedná se o dispozici či sklon k agresivnímu chování. Agresivitu můžeme definovat jako sklon k agresivnímu chování. Každý jedinec je vybaven určitou mírou agresivity, jinak by nemohl v dnešní době přežít ve společnosti³⁰.

Jedinec vlastnící velkou mírou agresivity je náchylný v určitých situacích jednat agresivně, aniž by to bylo nezbytné či žádoucí. Taková osoba se svou agresivitou bojuje, ale agresivita je příčina, která komplikuje jedinci mezilidskou komunikaci a ztěžuje život ve společnosti. Takový člověk reaguje na podněty, kterými by se většina společnosti nezabývala a nevěnovala jim příliš pozornosti. Tito lidé vlastní dispozice ke vztahovačnosti a urážlivosti, proto se s nimi může obtížněji komunikovat.

Naopak člověk vlastnící nízkou mírou agresivity je převážně schopen ve vypjatých případech najít kompromis a vše vyřešit s klidnou hlavou. Společnost takovou osobu bere jako komunikativní, společenskou a diplomatickou³¹.

Když je agresivita použita ve správnou chvíli a v rozumné míře a je přijatelná, dokáže zlepšit a zvýšit sebevědomí, autoritu a vlastnit i pozitivní vliv³².

Agresivita, jako projev vystupování k lidem, věcem a zvířatům, převážně souvisí s neshodami mezi jednáním a prožíváním a s vnitřní nepohodou³³.

4.3.1 Příčiny agresivity

Psychologové charakterizují příčiny agresivity různými teoriemi, ale žádná z nich neudává univerzální výklad pro širší okruh agresivity. Výklady se vzájemně doplňují a v souhrnu nabízejí uspořádané odpovědi na výchozí otázku teorie - odkudpak agresivita vzniká a zda a čím ji můžeme ovlivňovat³⁴.

²⁹ EDELSBERGER, M. a Ludvík; SOVÁK, Tomáš, *Defektologický slovník*, Jinočany : H+H, 2000, s . 66

³⁰ HARTL P., HARTLOVÁ H. *Velký psychologický slovník*, Praha: Portál, 2010, s. 261

³¹ NAKONEČNÝ, M. *Encyklopedie obecné psychologie*, Praha: Academia, 2003, s. 193-195

³² MARTÍNEK, Z. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*, Praha: Grada, 2009, s. 152

³³ ŠIMANOVSKÝ, Z. *Hry pro zvládnání agresivity a neklidu*, Praha: Portál, 2008, s. 176

³⁴ ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*, Praha: Portál, 2004, s. 272

4.3.2 Příčiny zvýšené agresivity obecně

Téměř každý člověk vlastní nějakou konkrétní schopnost agresivity, která je částečně naučená nebo získaná (sociální determinace), částečně je vrozená (biologická determinace). Sociologická a psychologická pojetí se k tomuto různě vyjadřují, ze zkušenosti je známo, že se uvedené roviny mezi sebou prolínají. Nejnovější teorie se naklání k agresivitě jako sociálně naučenému, získanému a podmíněnému jevu, v pozadí se nacházejí vrozené předpoklady. Agresi je potřeba vnímat v souvislosti s dobou, společností a kulturou. Společnost stanovuje, jaké jednání je bráno za žádoucí a přijatelné, čímž je eventuelně možné částečně usměřňovat agresi a násilí³⁵.

Teorie sociálního učení: náčrt psychologa Alberta Bandury ze šedesátých let dvacátého století, dále označován jako sociálně poznávací teorie, která naznačuje souvislost s naučeným a získaným chováním v počátečních 3-5 letech života za základní kámen vývoje budoucí osobnosti. Se zaměřením na psychoanalytickou teorii potvrzuje, že určité agresivní chování u mládeže může být způsobeno tím, že v tomto období věku se nedostalo dětem kladných emočních reakcí od nejbližších osob, což se ukázalo v poškozeném vztahu k okolí i sobě samému. Můžeme se i setkat s absencí uspokojivého, působivého vzoru či kladného příkladu, od kterého by se dítě naučilo respekt k druhým lidem. Důležité je tzv. jedinečné či operativní podmiňování vysvětlené psychologem B. F. Skinnerem: pokud dojde k dosažení požadovaného cíle agresivním chováním, může být v budoucnu agresivní reakce používána jako první metoda řešení problému, Obzvláště když takové jednání je akceptováno a posilováno vzory v sociálním okolí³⁶.

Teorie Biologická: říká, že antisociální a asociální chování se vyvíjí s dědičnými předpoklady, které v nadměrném podání např. německého psychologa Ernesta Kretschmera nebo italského Cesara Lombrosa můžeme objevit i v somatických znacích člověka (velikost nebo umístění očí nebo nosu, tvar lebky, typ postavy atd.). Souhrnem dědičných vlastností se zabývá genetika a nazývá se genotyp. Jde o biochemický prostor organismu a znaky nervové soustavy. Dle nynějších znalostí se ale nedědí hotové a konkrétní psychické vlastnosti, ale pravděpodobněji předpoklady ke konkrétním vlastnostem.

³⁵ ČÍRTKOVÁ, L. *Forezní psychologie*, Praha: Aleš Čeněk, 2004, s. 134

³⁶ NAKONEČNÝ, M. *Základy psychologie*, Praha: Academia, 1998, s. 189-191

Některá zkoumání říkají, že genetická výbava se podílí v rozmezí 44-72 % na vzniku povahových rysů člověka, které svou impulzivností, sklonem k podrážděnosti a útočnosti vedou k násilí³⁷. „*Mnohé vlastnosti organismu se uskuteční tak, jak jsou v genetickém kódu zapsány, aniž se na jejich realizaci významně podílelo prostředí. Ale u mnoha dalších je tomu jinak, jsou závislé jak na dědičných předpokladech, tak na vnějších vlivech*“.³⁸

Psychoanalytická teorie: (autorem této teorie je rakouský psychiatr a neurolog Sigmund Freud). Zabývá se pozorností pudových předpokladů a mírou vývinu libida. Freud sjednotil veškeré pudy do dvou hlavních skupin, a to *pudu sebezáchovy a pohlavního pudu*. Původně byla agrese pouze jednou složkou pohlavního pudu, později vytvářel novou teorii, která se zabývá existencí dvou protichůdných pudů: *pudu smrti* (thanatos) a *pudu života* (eros), přitom protiklad mezi oběma tendencemi stanovuje styl našeho života. Freud měl za to, že pud smrti je jeden ze základních pudů.³⁹ Aby pud smrti nepoškozoval vlastní organismus, musí se orientovat na vnější svět, takto vzniká agresivita. Pokud se do tohoto procesu zapojí libido, vzniká při tomto sadismus, případně masochismus. Freud ve svém chápání se domnívá, že možnosti specializování usměrňování agresivního chování jsou velmi limitované.⁴⁰

4.3.3 Příčiny zvýšené agresivity u mládeže

Pojem „mládež“ je používán ve spojitosti s odlišnými věkovými kategoriemi ve vázanosti na předmět a rozsah zkoumání různých vědních oborů (psychologie, sociologie, právo atd.). Charakteristiku sociální skupiny „mládež“ tvoří vlastnosti, kterými jsou psychologická nedospělost, biologická nezralost a sociální nezkušenost. Při zkoumání sociální skupiny mládež je dáována pozornost hlavně na sociální role a pozice, sociální potřeby, vědomí a postoje. Jelikož proces socializace u člověka probíhá individuálně, vlastní tato sociální skupina k ostatním sociálním skupinám konkrétní stejné znaky, které se ukazují na postoje a zájmy, ve stylu chování a jednání, přijímání

³⁷ VEVEŘA, J., ČERNÝ, M., KRÁL, P. *Agrese a násilné chování*, [online]

³⁸ KREJČÍŘOVÁ, D. *Dětská klinická psychologie*, Praha: Grada, 2006, s. 48

³⁹ VEVEŘA, J., ČERNÝ, M., KRÁL, P. *Agrese a násilné chování*, [online]

⁴⁰ PONĚŠICKÝ, J. *Agrese, násilí a psychologie moci*, Praha: Triton, 2004, s. 24-26

hodnot⁴¹. Kromě nefunkčnosti v rodinném prostředí a biologické determinaci člověka, mohou být příčiny zvýšené agresivity u mládeže spatřovány v nízké míře až v absenci volnočasových aktivit a v nevyhovujícím vykonávání výchovné funkce či v nízkém vlivu školy.

Nedostatek životních zkušeností u této kategorie sehrává svou roli, kdy mladý člověk neumí správně reagovat na vzniklé určité situace nebo podněty, čímž dochází k chování, které nechce společnost akceptovat. Správná reakce a vyřešení vzniklé situace je závislé na potřebných návycích a dovednostech, které nejsou u mladého jedince dostatečně vyvinuté⁴². Jelikož mládež nevlastní mnoho těchto zkušeností, jejich chování je mnohokrát improvizované, s rostoucím věkem se snižuje nápadnost a originalita, člověk se mnohokrát závažněji chová, než si zpočátku myslel, i když je schopen si představit výsledek svého chování. Agresivní chování je také ovlivněno psychosomatickými změnami při vývoji jedince a prostředím, kterým je jedinec obkloповán a také postavením, které v tomto prostředí upoutává.

Mladí lidé jsou v onom věkovém období hodně ovlivnitelní, jde o období dospívání, kdy psychická stránka jedince se nemusí rovnat s fyzickou vyspělostí a člověk je schopen nekriticky přijímat záporné vzory ze svého okolí. Pochybnost ve své identitě vyvolává u jedince pocit velké psychické úzkosti a tenze a agrese je jednou z forem utlumení tohoto pocitu. Za nebezpečné projevy agresivity mládeže spatřujeme trestnou činnost za použití násilí, a to jak v lehčích případech vandalismu nebo vloupání do objektů, tak ke společensky nejzávažnějším - loupeži či násilným trestným činům. Kriminologové upozorňují především na to, že u mladíků v adolescenci prudce stoupá přítomnost konfliktů s okolím a vzrůstají srážky s násilnickou povahou⁴³.

⁴¹ PAPEŽOVÁ, H. *Mládež a dnešní doba. In. Zkušenosti policistů z preventivní práce v české republice*, Tiskárny Havlíčkův Brod, 1999, str. 22

⁴² NIKL, J. *Sociálně patologické jevy u dětí a mládeže se zaměřením na jejich prevenci*, Praha: Academia, 2000, s. 23

⁴³ FISCHER, S., ŠKODA, J. *Sociální patologie*, Praha: Grada, 2014, s. 50

5 Prevence delikventního jednání mládeže

Základem k předcházení delikventního jednání je důležité mít účinná a patřičná preventivní opatření, kde úspěchem prevence delikventního jednání mládeže je její dlouhodobé a včasné působení. Prevence delikventního jednání vychází z předpokladu, že jde o proces, který je důležité neodkládat, nezanedbat a začít s ním od počátku vývoje dítěte⁴⁴.

„Prevencí kriminality (v užším smyslu) rozumíme soubor nejrůznějších aktivit mimotrestného charakteru orientované na odstranění, oslabení či neutralizaci kriminogenních faktorů z cílem zastavit růst kriminality nebo docílit jejího zmenšení. Půjde tedy o působení na faktory kriminality, na příležitosti a podmínky k páčání trestných činů, o působení na potenciální pachatele a na potenciální oběti a o vytvoření zábran proti páčání trestných činů. Do takto koncipovaného pojmu prevence kriminality tedy nezahrnujeme prevenci represí“⁴⁵.

Mezi hlavní příčiny dětské delikvence patří nevhodné sociální prostředí, ve kterém dítě vyrůstá, a rovněž také nevhodné výchovné prostředí v rodině. Prevence delikventního jednání mládeže by měla být dle mého názoru více orientována na rodinu, jelikož z tohoto hlediska má rodina směrodatnou funkci a je nejvýraznějším socializačním činitelem. Nezáměr rodičů o dítě je v tomto případě velmi nežádoucí, také i naopak tvrdá výchova opírající se o psychické vydírání nebo fyzické tresty je nežádoucí. Komplikaci při vývoji dítěte mohou způsobovat tíživé sociální podmínky jako například podmínky osamělé matky či otce, nebo absence otce jako mužského vzoru chování atd.

Složitě je radit, jak dítě vychovávat, aby z dítěte vyrostl „slušný“ člověk a nechoval se protiprávně. I když rodina má hlavní význam v této problematice, narušuje její působení spousta jiných činitelů, které toto úsilí mohou snadno překazit. Navzdory tomu podstatnou radou pro rodiče je, mít s dětmi přátelský vztah v harmonickém prostředí, neopomenout různá pravidla nebo meze, snažit se o předcházení nudy,

⁴⁴ ZOUBKOVÁ, I., *Kontrola kriminality mládeže*, Praha: Aleš Čeněk, 2002, s. 119

⁴⁵ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol., *Kriminologie*, Praha: ASPI Publishing,s.r.o., 2004, s.172

dokázat dítě správným stylem zabavit jak zájmovými kroužky, tak i vlastním přičiněním.

Hned za rodinou v tomto procesu socializace a prevence obsazuje místo škola, která může z nepatrné části odstranit nedostatky rodinné výchovy. Hypotézou je však, aby dítě s výchovnými nedostatky v rodině objevilo ke škole pozitivní vztah. Docílit tohoto je náročné obzvláště tehdy, když učitelé dokážou, zejména u dětí se špatným prospěchem, objevit některé jejich kladné rysy. U jednotlivých subjektů prevence kriminality mládeže je velmi důležitá vzájemná kooperace a koordinace. Celá řada subjektů se účastní prevence kriminality jak jednotlivci, tak i instituce. I přes toto hlavní prioritou náleží rodině, poté škole a mediím⁴⁶.

5.1 Druhy prevence podle adresátů

Dle toho, na koho jsou adresovány preventivní aktivity, rozdělujeme prevenci na primární, sekundární a terciární.

5.1.1 Primární prevence

Primární prevence kriminality mládeže se orientuje na široké pozitivní ovlivňování orientace dítěte od raného věku až do dospělosti. Obsahuje vzdělávací, výchovné, poradenské a osvětové aktivity. Současně je věnována zvláštní pozornost pozitivním aktivitám orientovanými na volný čas. Primární prevence v tomto ohledu působí celoplošně, působí na každého. Je však třeba vzít v úvahu stupeň delikventního ohrožení nebo delikventní rizikovosti. Za pomoci sociální, kulturní, hospodářské a právní politiky se snaží ovlivňovat příčiny kriminality. Jako příklad primární prevence můžeme uvést např. v tom, že městská výstavba bude koncipována a plánovaná tak, aby sídliště byla adekvátní součástí města, aby vlastnila dostatek škol, hřišť, obchodů a jiných zařízení na využití volného času a nenabývala dojmů noclehárny, taktéž aby lidé bydleli v domech s pocitem domova a aby se mohlo vyvinout sociální prostředí poskytující dobré sousedství i přijatelnou a přiměřenou sociální kontrolu⁴⁷.

⁴⁶ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol., Kriminologie, Praha: ASPI Publishing, s.r.o., 2004, s.187-188

⁴⁷Tamtéž., s.189

5.1.2 Sekundární prevence

Sekundární prevenci považujeme již za konkrétnější. Věnuje se rizikové mládeži, u které je zvětšená pravděpodobnost, že se stanou pachateli trestné činnosti nebo jsou ohroženi sociálně-patologickými jevy jako jsou alkoholismus, drogová závislost, gamblerství atd. Do sféry volného času se sem často vkládají preventivní opatření.

Určitá sekundární prevence obsahuje práci terénních sociálních pracovníků tzv. „streetworkerů“, kteří se často pohybují mezi takto ohroženou mládeží v jejich běžném prostředí (ulice, herny, kluby). Smysl zde má tzv. negativní generální prevence, která zobrazuje potenciálním pachatelům, že páchaní delikventního jednání se nevyplácí a tímto je od tohoto jednání odrazují⁴⁸.

5.1.3 Terciární prevence

Terciární prevence se zabývá mládeží, která se již v minulosti dopustila trestné činnosti nebo na mládež, která se stala obětí trestného činu. Jedná se o včasné zabezpečení odborné pomoci, snížení recidivy kriminality, taktéž sociálně negativního jednání (záškoláctví, prostituce, útěk z domova, šikany) a resocializace mládeže narušené kriminalitou spočívající v pomoci při shánění zaměstnání, vzdělání, bydlením a rodinným poradenstvím⁴⁹.

Tato bylo rozdělení prevence z hlediska adresátů, nyní se budu věnovat typům prevence, které se týkají obsahového zaměření.

⁴⁸ ZOUBKOBÁ, I., NIKL, J., ČERNÍKOVÁ, V. *Kriminalita mládeže*, Praha : Policejní akademie, 2001, s. 43-45

⁴⁹MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*, Praha: Portál, 2003, s. 266-268

5.2 Druhy prevence dle obsahového zaměření

5.2.1 Sociální prevence

Sociální prevence je nejrozšířenější, jelikož se zabývá sociálními kriminogenními faktory a jejich potlačení či úplnou neutralizaci. Sociální prevence se obzvláště zaměřuje na sociální kriminogenní faktory, kterými jsou například alkoholismus, toxikomanie, prostituce, chudoba, nezaměstnanost, záškoláctví, bezdomovci atd. Je zaměřena na potenciálního pachatel či dokonaného pachatele a změny příčin kriminality. Taktéž do sociální prevence patří proces sociální integrace a socializace.

Klíčová část socializace náleží do období dětství a dospívání. Převážná část dospělých pachatelů už v raném věku zahajuje svou trestnou činnost. Proto je sociální prevence orientována na děti s cílem dovést jejich nápravu v chování pokud možno už předtím, než se začnou dopouštět protiprávního jednání. Zároveň se orientuje změnami struktur ve společnosti, které mohou mít záporný vliv na socializaci mládeže, a tím zvyšovat riziko, že se do budoucna stanou pachateli trestné činnosti. Významné je zde správné resocializační opatření, které má tuto mládež co nejdříve přivést na správnou cestu. Uvedené opatření se zabývá zejména rodinou, vzděláním a výchovou.

Právní řád jednotlivých států se přiklání k sociální prevenci. Uvedené téma se převážně vztahuje na dospělé páčající trestnou činnost než přímo na mladistvé. I přes to zmiňuji tuto problematiku, protože na ni nahlížím jako na velmi důležitou ve spojitosti se sociální prevencí. Určité zákony působí jako prevence, pokud jsou tedy správně vytvořeny. Správně zformulované zákony a jejich pečlivé prosazování by mohly znemožňovat nebo zcela znesnadňovat páčání trestné činnosti. V kvalitní zákonné úpravě spočívá tedy významná sociální prevence, obzvláště v jejím využívání či v kvalifikované aplikaci. Taktéž v tuto chvíli je dobré zmínit velké nedostatky v respektování platného práva. Mezi základní povinnosti státu patří tedy zaopatření dodržování zákonů a jiných právních norem⁵⁰.

⁵⁰ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol. *Kriminologie*, Praha: ASPI Publishing, s.r.o., 2004, s.173-174

5.2.2 Situační prevence

Na rozdíl od sociální prevence se situační prevence zabývá přímo samostatným trestným činem, který bere jako produkt motivace a příležitosti. Zde mi přijde vhodné uvést přísloví „příležitost dělá zloděje“. Situační prevence vychází z názoru, že jednotlivé druhy kriminality se páchají na určitém místě, v určitém čase a za určitých podmínek. Situační prevence má za cíl snížit či ztížit potenciál pro páchání trestných činů a zvyšovat hrozbu pro dopadení pachatele.

Kriminalistické a kriminologické poznatky důvěryhodně prokazují, že konkrétní doba dne, týdne, měsíce či roku, konkrétní místo, konkrétní situace se nachází pro určité kriminální aktivity obzvláště příhodné, lákající a že pozornost a kontrola poskytovaná těmto místům, dobám a situacím může významně ovlivnit růst kriminality. Lze předpokládat, že převážný úsek kriminálních činů je páchán na základě potenciálního pachatele a jeho racionální úvahy.

Jako příklad můžeme uvést obchodní centra, kde je logické, že když jsou slevové akce nebo blížící se svátky, tak mají lidé u sebe větší obnos finanční hotovosti, což poskytuje motivaci a příležitost kapsářům. Dalším příkladem může být zanechání zavazadel, notebooku, navigace viditelně v motorových vozidlech, což opět dává motivaci a příležitost zlodějům. To znamená, je-li situační prevence správně zvolená, může předcházet či zcela zabránit páchání trestné činnosti. Situační prevence prakticky probíhá organizačními, technickými a administrativními opatřeními, pro vysvětlení jde například o zvyšování viditelnosti a posilování hlídek Policie ČR, zabezpečování majetku bezpečnostními zámky, instalování kamerového systému a mnoho další.

Jestliže porovnááme výsledky sociální a situační prevence, můžeme sdělit, že situační prevence je pro svou jednoduchost, rychlost, dostupnou cenu prosazovanější než-li sociální prevence. Její výsledky jsou nejviditelnější a společnosti nejbližší a účinnost konkrétního programu situační prevence je snadněji ověřitelná. Vstříc tomu je efektivita situační prevence často nestálá či krátkodobá a může dojít k přemístění

kriminality, tímto je myšlen časový přesun, teritoriální přesun, změna v taktice, změna objektů atd.⁵¹.

5.2.3 Prevence viktimmnosti

Prevence viktimmnosti se především zabývá potencionálními či skutečnými oběťmi trestných činů, orientuje se v poradenské a osvětové činnosti. Prevence viktimmnosti by měla obsahovat přípravu mládeže na přivlastnění si a prosazování preventivních opatření, kterými by se mohla zmenšit hrozba stát se součástí kriminality. Nemusí se odehrávat v informativní formě, ale může dojít i k nácviku určité reakce na situaci ohrožení. Do prevence viktimmnosti patří kurzy sebeobrany a psychologické kurzy. Kriminologové také ve vztahu s prevencí viktimmnosti vytvářejí určitá doporučení, rady a návody, jak předejít například vloupáním do bytů, do vozidel atd. Existují taktéž konkrétní příručky související s chováním v situaci napadení pachatelem, jak s pachatelem navázat klidný rozhovor, křičet či nekřičet o pomoc, klást či neklást odpor a jiné⁵².

5.3 Systém prevence kriminality mládeže v ČR

Ve spojitosti s prevencí kriminality je zapotřebí vyzdvihnout systém prevence kriminality mládeže v České republice. Na kompletní účinnosti a úspěšnosti prevence kriminality se podílí jednoznačná a jasná politika vytvořená jako struktura a vytvořena jako určitý systém⁵³.

V České republice je nejvyšším státním orgánem prevence **Republikový výbor pro prevenci kriminality** založený v roce 1993, v němž se shromažďují představitelé všech zaujatých ministerstev. Na **Ministerstvu vnitra ČR** je zřízen specifický „odbor prevence kriminality“, který je zaměřen na praktické uskutečnění prevence kriminality. Druhou oblastí v rámci Ministerstva vnitra ČR je činnost Policie ČR, které

⁵¹ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol. *Kriminologie*, Praha: ASPI Publishing,s.r.o., 2004, s. 187

⁵² Tamtéž, s. 188

⁵³ ZOUBKOBÁ, I., NIKL, J., ČERNÍKOVÁ, V. *Kriminalita mládeže*, Praha : Policejní akademie, 2001, s. 47

věnuje svou pozornost. **Ministerstvo školství** se dle Programu sociální prevence a prevence kriminality přijatého vládou se má orientovat na primární prevenci, na rozdíl od **Ministerstva práce a sociálních věcí**, které se orientuje hlavně na sekundární prevenci, zabývající se ohroženou mládeží a jejich rodiny. Taktéž se zabývají prevencí i jiná ministerstva a to Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo kultury a Ministerstvo zdravotnictví⁵⁴.

Preventivní opatření, jelikož jsou preventivní týkají se celé společnosti bez výjimky, existuje však cílová skupina, kterou je mládež, jelikož má blízko k delikventnímu chování. Jestliže shromáždíme děti, na které by se nejvíce vztahovalo preventivní opatření, jsou to:

- děti s poruchami chování
- hyperaktivní děti
- děti týrané a zneužívané v rodinách
- děti selhávající ve škole
- děti z rodin, v nichž chybí otec
- děti z dysfunkčních rodin
- děti z rodin žijících pod hranicí životního minima
- děti s predelikventním chováním
- děti ze čtvrtí, kde je vysoká kriminalita
- populace všech občanů státu
- populace všech rodičů v komunitě⁵⁵.

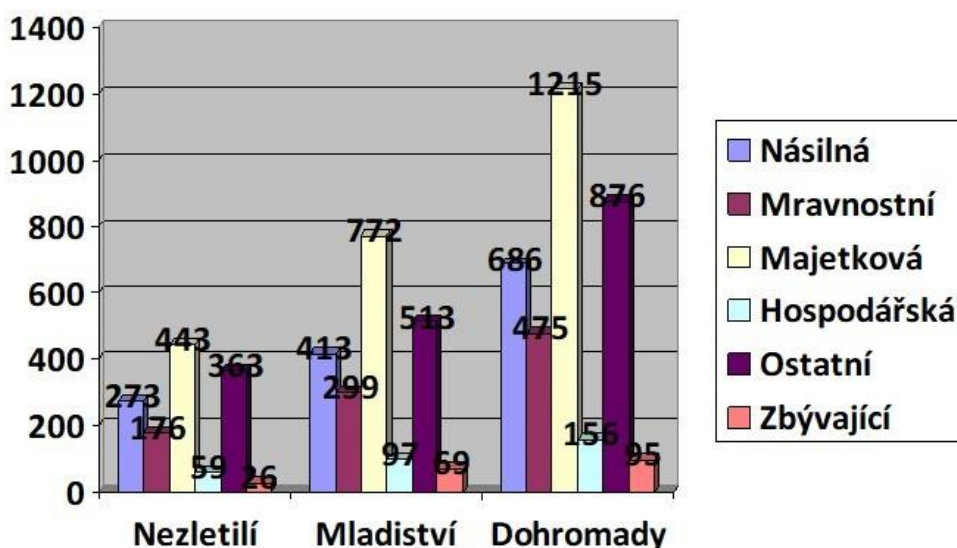
⁵⁴ ZOUBKOVÁ, I., *Kontrola kriminality mládeže*, Praha: Aleš Čeněk, 2002, s. 119

⁵⁵ MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*, Praha: Portál, 2003, s. 266-268

6 Kriminalita mládeže v statistikách

Zhruba jako se mění či vytváří společnost, tak se vytváří a mění delikventní jednání mládeže. Tato evoluce je bezpochyby spojena nově s moderním komunikačním zařízením a sociálními sítěmi. Jestliže se páchá delikventní jednání za pomoci moderních technologií, může se pachatel domnívat, že je anonymní, což podporuje jeho protiprávní jednání.

Nejčastější trestnou činností vyplývající za statistik, kterou mládež páchá, je majetková trestná činnost. Ze statistik, které jsou k dispozici na internetových stránkách Policie ČR⁵⁶, jsem vypracoval níže uvedený graf, ve kterém je uvedena nejčastější a nejzávažnější trestná činnost páchaná nezletilými a mladistvými na území České republiky za rok 2019.

Zdroj: vlastní

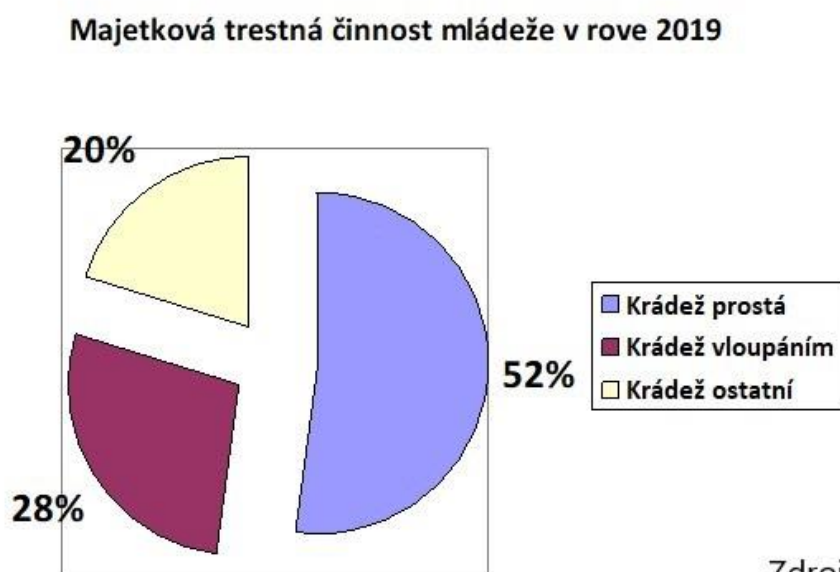
Jak jsem již výše uvedl a zároveň potvrdil zobrazeným grafem, tak nezletilý i mladistvý v České republice nejčastěji páchají majetkovou trestnou činnost. Konkrétně za rok 2019 nezletilí spáchali 443 registrovaných skutků a mladiství se dopustili 772 registrovaných skutků, to znamená, že dohromady se tyto dvě skupiny dopustily 1215 registrovaných skutků majetkové trestné činnosti. Další závažnou trestnou činností,

⁵⁶ <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>

kteřou nezletilí a mladiství páchají, je ostatní trestná činnost. Obě tyto skupiny mládeže se společně za rok 2019 na území České republiky dopustily 876 registrovaných skutků, z toho se nezletilí dopustili 363 registrovaných skutků a mladiství spáchali 513 registrovaných skutků. Dle poskytnutých statistik Policií ČR třetí nejčastěji páchanou trestnou činností páchanou mládeží je násilná trestná činnost, kterou mládež v roce 2019 spáchala ve 686 registrovaných skutcích, z toho se nezletilí dopustili v 273 registrovaných případech a mladiství se dopustili 413 registrovaných případů. Nepříliš častou, ale pro společnost velmi závažnou trestnou činností je mravnostní trestná činnost, kdy nezletilí se této trestné činnosti dopustili za rok 2019 ve 176 registrovaných skutcích a mladiství se této činnosti dopustili v 299 případech. Obě tyto skupiny mládeže se dohromady dopustily 475 případů mravnostní trestné činnosti. Další trestnou činností mládeže je hospodářská trestná činnost, kterou mládež provedla ve 134 případech, kdy nezletilí spáchali v roce 2019 59 registrovaných skutků a mladiství se dopustili 97 registrovaných skutků. Na posledním místě trestné činnosti mládeže je tzv. zbývající trestná činnost, kdy konkrétně tuto činnost obě skupiny provedly v 95 skutcích, nezletilí se dopustili 26 případů a mladiství se dopustily 69 skutků.

6.1 Majetková trestná činnost

Majetková trestná činnost je nejčastější protiprávní činností mládeže na území České republiky v roce 2019. Tato trestná činnost dle statistik na internetových stránkách Policie ČR⁵⁷ je rozdělena do tří základních skupin a to na krádeže prosté, kam patří např. krádeže zboží z obchodních domů, z prodejen, kapesní krádeže, krádež vozidel atd. Další skupinou jsou krádeže vloupáním, kam lze zařadit jako příklad krádeže vloupáním do bytů, prodejen, chat, škol rodinných domů atd. Třetí skupinou majetkové trestné činnosti je ostatní majetková trestná činnost, do které spadá zpronevěra, podvod, poškození cizí věci. Všechny výše uvedené příklady jsou uvedeny v trestním zákoníku č. 40/2009 Sb. v paragrafových zněních. V následujícím grafu je znázorněná majetková trestná činnost mládeže v procentech na území České republiky v roce 2019.

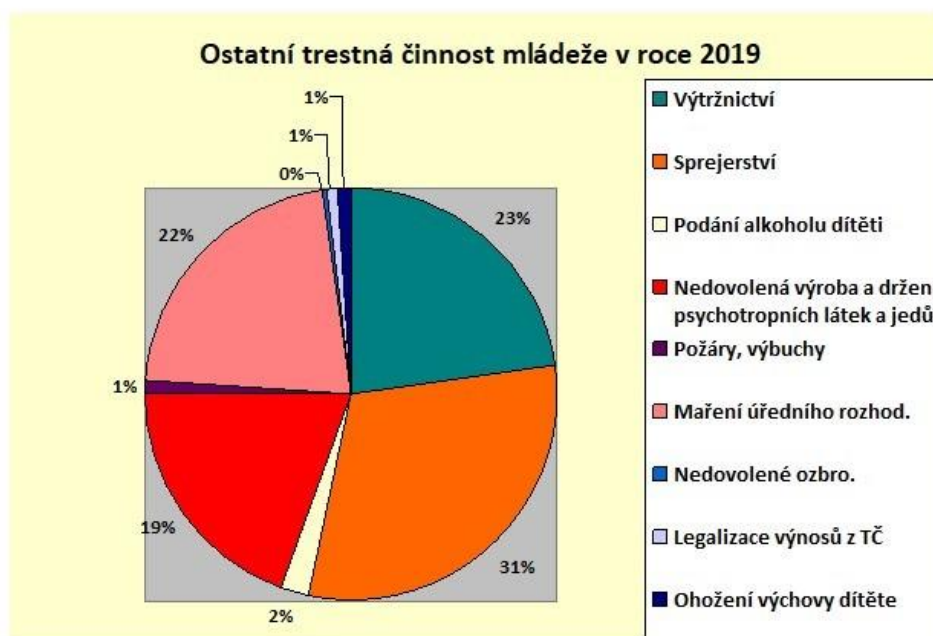

Na tomto grafu je znázorněno rozdělení majetkové trestné činnosti mládeže na území České republiky v roce 2019, kde je vidět, že mládež se z celkové majetkové trestné činnosti dopustila v 52 procentech krádeže prosté, ve 28 procentech se dopustila krádeže vloupáním a ve 20 procentech se dopustila ostatní majetkové krádeže.

⁵⁷ <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>

6.2 Ostatní trestná činnost

Neprodleně po majetkové trestné činnosti dle statistik poskytnutých Policií ČR⁵⁸ následuje Ostatní trestná činnost, pod kterou spadají trestné činy uvedené v paragrafovém znění v trestním zákoníku č. 40/2009 Sb. U těchto skupiny se nejčastěji jedná o výtržnictví, sprejerství, podávání alkoholu dítěti, nedovolená výroba a držení psychotropních látek a jedů, ohrožení výchovy dítěte, maření úředního rozhodnutí, požáry a výbuchy, nedovolené ozbrojování, legalizace výnosů z trestné činnosti. Toto je znázorněné v procentech v následujícím grafu.

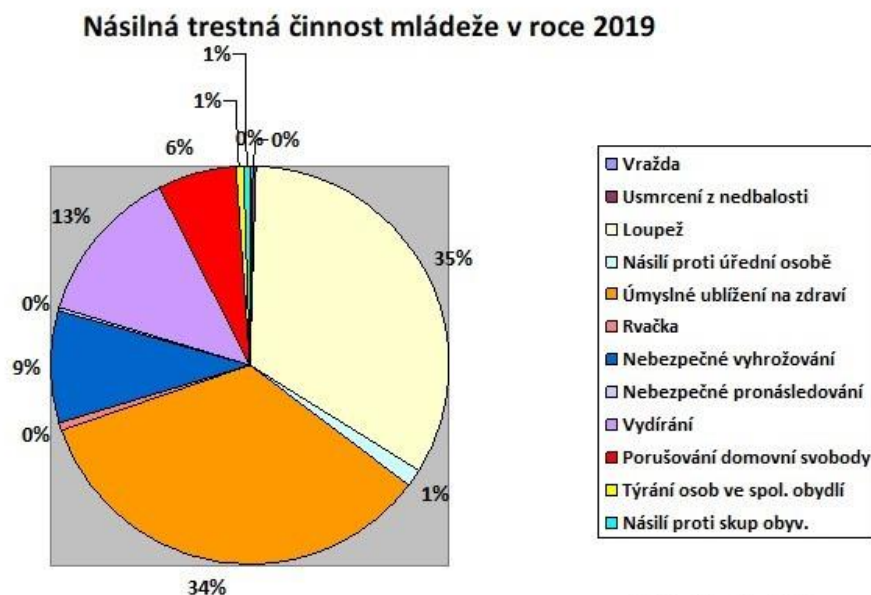
Zdroj: vlastní

Na tomto grafu je vidět ostatní trestná činnost, kde se mládež v České republice nejčastěji dopouští sprejerství, a to ve 31 procentech, dále následuje ve 23 procentech výtržnictví, poté ve 22 procentech maření úředního rozhodnutí, následuje v 19 procentech nedovolená výroba a držení psychotropních látek a jedů, poté jsou ojedinělé případy v nízkých procentech.

⁵⁸ <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>

6.3 Násilná trestná činnost

Ve statistikách Policie ČR⁵⁹ v roce 2019 můžeme v četnosti výskytu nalézt na třetím místě násilnou trestnou činnost mládeže, kterou můžeme považovat za nejzávažnější pro společnost. Pod tuto trestnou činnost spadají trestné činy uvedené v trestním zákoníku č. 40/2009 Sb. v paragrafovém znění, kterými jsou například u mládeže vražda, usmrcení z nedbalosti, loupež, násilí proti úřední osobě, úmyslné ublížení na zdraví, rvačka, násilí proti skupině obyvatelů, nebezpečné vyhrožování, nebezpečné pronásledování, vydírání, porušování domovní svobody, týrání osoby ve společném obydlí. V níže uvedeném grafu jsou tyto příklady uvedeny v procentech z celkové násilné trestné činnosti.

Zdroj: vlastní

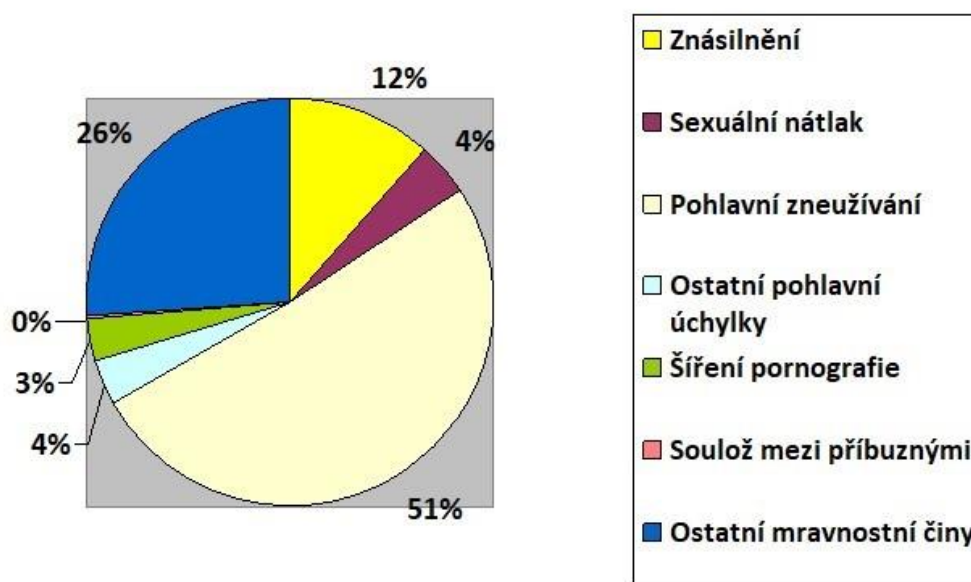
Jak je v grafu zobrazeno, tak nejčastějším skutkem násilné trestné činnosti mládeže v České republice je loupež, a to v 35 procentech z celkové násilné trestné činnosti. Následuje v 34 procentech ublížení na zdraví, poté v 13 procentech vydírání a v 9 procentech nebezpečné vyhrožování. Taktéž je zobrazeno v 6 procentech porušování domovní svobody, ostatní uvedené skutky jsou v ojedinělých případech.

⁵⁹ <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>

6.4 Mravnostní trestná činnost

Mravnostní trestná činnost není dle statistik Policie ČR⁶⁰ častou trestnou činností mládeže, přesto můžeme tuto trestnou činnost považovat za velmi závažnou pro společnost. Do této trestné činnosti spadá kupříkladu znásilnění, sexuální nátlak, pohlavní zneužívání, ostatní pohlavní úchyly, šíření pornografie, soulož mezi příbuznými a ostatní mravnostní činy, které můžeme vyhledat v paragrafovém znění v trestném zákoníku č. 40/2009 Sb.

Mravnostní trestná činnost mládež v roce 2019

Zdroj: vlastní

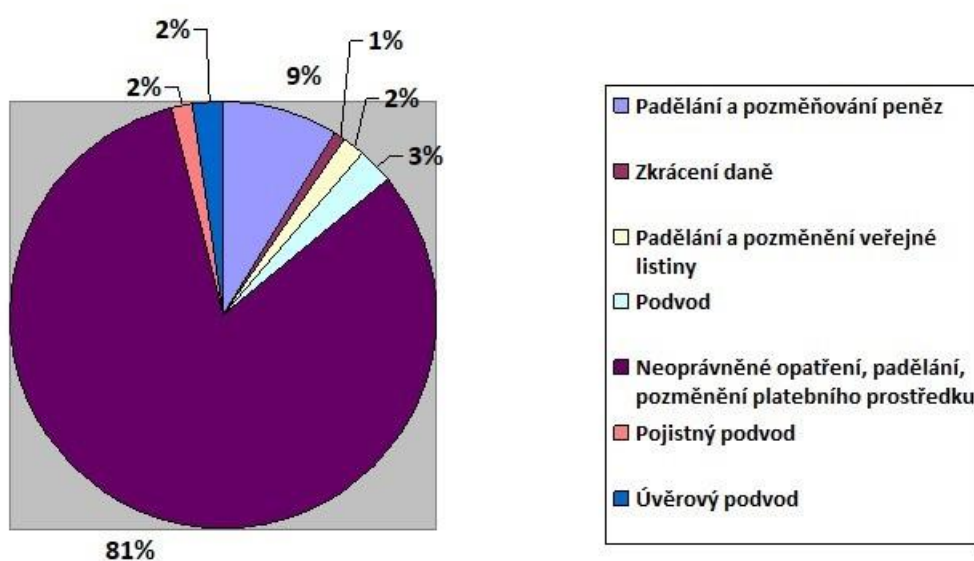
Nejčastějším páchaným mravnostním skutkem mládeže je pohlavní zneužívání, které páchají v 51 procentech z celkové mravnostní trestné činnosti, poté následují ve 26 procentech ostatní mravnostní činy, pak ve 12 procentech se dopouštějí znásilnění, ostatní skutky jsou ve výjimečných případech s nízkým procenty, což je zobrazeno ne výše uvedeném grafu.

⁶⁰ <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>

6.5 Hospodářská trestná činnost

Na pátém místě ve výčtu trestné činnosti mládeže dle statistik Policie ČR⁶¹ je hospodářská trestná činnost, zde můžeme u mládeže zmínit trestné činy jako nejčastěji páchané - neoprávněné opatření, padělání, pozměňování platebního prostředku, padělání a pozměnění peněz, podvod, padělání a pozměnění veřejné listiny, zkrácení daně, pojistný podvod, úvěrový podvod.

Hospodářská trestná činnost mládeže v roce 2019

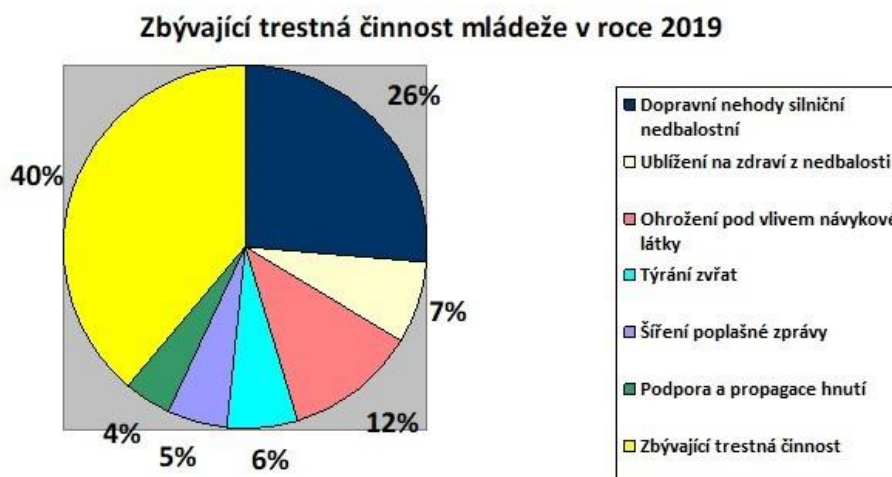
Zdroj: vlastní

Nejčastější hospodářskou trestnou činností, kterou mládež páchá je z 81 procent neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku, dále následuje v 9 procentech padělání a pozměnění peněz, ostatní uvedené skutky jsou v nízkých a podobných procentech, což můžeme vyčíst z grafu.

⁶¹ <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>

6.6 Zbývající trestná činnost

Do této trestné činnosti dle statistik Policie ČR⁶² spadají trestné činy, které v předcházející trestné činnosti mládeže nebyly ve výše uvedených kapitolách zmíněné, těmito trestnými činy je například ublížení na zdraví s nedbalostí, dopravní nehody silniční nedbalostní, ohrožení pod vlivem návykové látky, týrání zvířat, šíření poplašné zprávy atd. V níže uvedeném grafu jsou uvedené případy znázorněné v procentech z celkové zbývající trestné činnosti mládeže v roce 2019 na území České republiky, taktéž tyto skutky můžeme vyhledat v trestním zákoníku č. 40/2009 Sb.

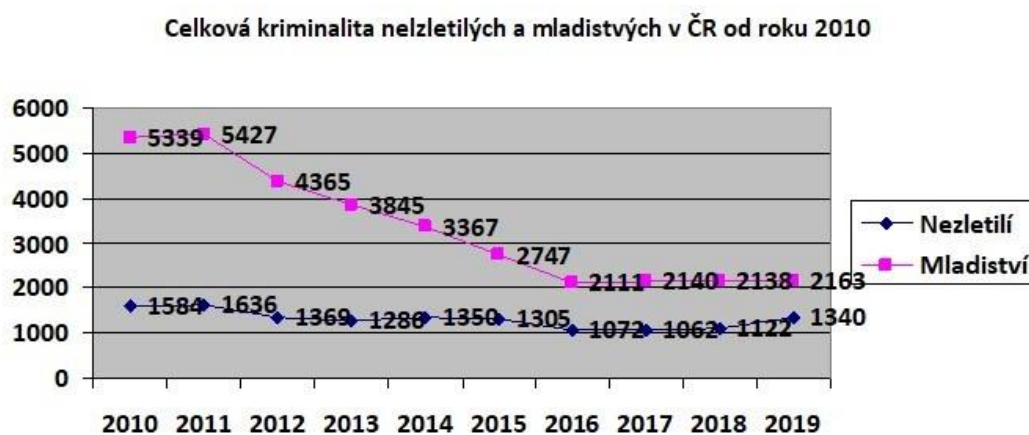

Zdroj: vlastní

⁶² <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>

6.7 Vývoj kriminality nezletilých a mladistvých v ČR od roku 2010

Na začátku této kapitoly jsem již uvedl, jak se společnost vyvíjí a mění, tak i kriminalita mládeže v České republice se mění a vyvíjí. Pro přesnější zjištění vývoje kriminality mládeže jsem dle statistik poskytnutých a dostupných na internetovém portálu Policie ČR⁶³ vytvořil následující graf, ve kterém bude znázorněn vývoj celkové kriminality nezletilých a mladistvých v České republice, a to od 01.ledna 2010 do 31.prosince 2020. Tento graf nám zároveň ukáže, zda se kriminalita těchto skupin osob v České republice od roku 2010 zvětšuje či snižuje.

Zdroj: vlastní

Po vyhodnocení tohoto grafu lze uvést, že kriminalita mladistvých na území České republiky od roku 2010 se snížila. Kdybych měl toto popsat v číselných hodnotách, tak na grafu můžeme vidět, že mladiství se dopustili v roce 2010 na území České republiky 5339 skutků trestných činů, v roce 2011 spáchali 5427 trestných činů, v roce 2012 se dopustili 4365 trestných činů, v roce 2013 spáchali 3845 trestných činů, v roce 2014 se dopustili 3367 trestných činů, v roce 2015 se dopustili 2747 trestných činů, v roce 2016 spáchali 2111 trestných činů, v roce 2017 spáchali 2140 trestných činů, v roce 2018 se dopustili 2138 trestných činů a v roce 2019 se dopustili 2163 trestných činů. Pro celkové zhodnocení lze sdělit, že i když se celková kriminality mládeže zmenšila od roku 2010 z 5339 trestných činů na 2163 trestných činů v roce 2019, což je více než o polovinu, musíme se pozastavit nad tím, že od roku 2016, kdy mladiství spáchali 2111 skutků trestných činů, se tato hodnota pomalu zvyšuje, což by

⁶³ <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>

mělo být pro společnost výstrahou do budoucna a zamyšlením, jak předejít této problematice.

Co se týče celkové kriminality nezletilých na území České republiky od roku 2010 můžu uvést, že v hodnotách dle statistik nezletilí nepřekročili hodnotu 2000 skutků za rok a na druhou stranu se hodnota trestných činů nezletilých nedostala pod 1000 trestných činů za rok. Pro upřesnění v číselných hodnotách se nezletilí dopustili v roce 2010 1584 trestných činů, v roce 2011 spáchali 1636 trestných činů, v roce 2012 se dopustili 1369 trestných činů, v roce 2013 se dopustili 1286 trestných činů, v roce 2014 spáchali 1350 trestných činů, v roce 2015 spáchali 1308 trestných činů, v roce 2016 se dopustili 1072 trestných činů, v roce 2017 se dopustili 1062 trestných činů, v roce 2018 spáchali 1122 trestných činů a v roce 2019 spáchali 1340 trestných činů. Jako u mladistvých, tak i u nezletilých se pozastavím nad tím, že i když nezletilí spáchali v roce 2010 1584 trestných činů a v roce 2019 se dopustili 1340 trestných činů, což vizuálně hodnota spáchaných trestných činů skoro o polovinu klesla, tak opět jako u mladistvých se hodnoty trestných činů u nezletilých za poslední dobu zvyšují. Opět se konkrétně jedná od roku 2016, kdy v tomto roce se nezletilí dopustili 1072 trestných činů, tak v roce 2019 nezletilí spáchali 1340 skutků trestného činu.

Z těchto hodnot lze určit, že celková kriminalita mládeže od roku 2010 do roku 2019 klesla téměř o polovinu spáchaných trestných činů. Musím se pozastavit nad tím, že na druhou stranu od roku 2016 se hodnoty spáchaných trestných činů mládeže pomalu zvyšují, což by mohlo být základním problémem pro společnost. Konkrétně by se mohlo jednat do budoucna o zvyšování kriminality mládeže v České republice, taktéž se pozastavit nad tím, zda by se neměla věková odpovědnost za trestné činy do budoucna změnit. Taktéž, jak předejít tomu, aby mládež v České republice páchala trestnou činností.

7 Osobní setkání s delikventním jednáním mládeže vyvolané agresivitou

Jak jsem již uvedl na začátku této práce, jsem zaměstnán u Policie ČR od roku 2008 a jsem zařazen na Obvodním oddělení Mariánské Lázně jako praporčík. Při výkonu služby já i moji kolegové se často setkáváme s agresivitou mládeže, ať se jedná o čin mající znaky přestupku, tak i čin mající znaky trestného činu. Tímto chci říci, že agresivita mládeže je velmi různorodá. Převážně se setkáváme se slovním napadením, v některých případech i s fyzickým napadením, které nemá dlouhodobé léčení nebo trvalé následky. Převážně se jedná o úder otevřenou rukou nebo úder uzavřenou rukou, ale bez zranění. Většinou se jedná o slovní rozepří, kdy jeden ze zúčastněných nevydrží a druhého udeří. V ojedinělých případech se jedná o události mající znaky trestného činu. Taktéž se setkáváme se šikanou, která se vyskytuje na základních školách a ve volnočasových aktivitách. K šikaně mohu uvést ze své zkušenosti, že šikana se těžce odhaluje, jelikož v určitých případech trvá delší dobu, ale na konec se odhalí a naším zákrokem ve spolupráci s orgánem sociálně-právní ochrany dětí (dále jen OSPOD) se šikana objasní a přeruší. Když se Policie ČR dozví o protiprávním jednání ze strany mladistvých, musí o tomto informovat pracovníky OSPODu, kdy u provádění úkonů ze strany policie by měl být přítomen pracovník OSPODu nebo o úkonu vyrozuměn. Vždy u těchto úkonů musí být zákonný zástupce mladistvého nebo pracovník OSPODu.

Pro vysvětlení, co je OSPOD? Jak jsem již výše uvedl OSPOD je orgán sociálně-právní ochrany dítěte. OSPOD se nachází na městských úřadech, většinou je zařazen pod odbor sociálních věcí nebo sociální odbor. V našem služebním obvodu se nachází OSPOD na Městském úřadě v Mariánských Lázních na ulici Ruská čp. 155. *„Hlavním zájmem OSPODu je blaho dítěte, ochrana rodičovství, rodiny a vzájemného práva rodičů a dětí na rodičovskou výchovu a péči. Řídí se zákonem o sociálně-právní ochraně dětí č. 359/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů . Zákon upravuje, jaká práva má OSPOD, koho se sociálně-právní ochrana týká nebo jak se postupuje v případě, že je dítě ohroženo na životě nebo vývoji.“* Hlavními úkoly OSPODu je vykonávání funkce opatrovníka dítěte, úprava styku rodiče s dítětem a určení výše výživného, změna výživného nebo změna úpravy styku, pomoc při řešení tíživých situací, zastupování v majetkových otázkách, chránit dítě v případě neplnění rodičovské odpovědnosti,

napravení nestabilního rodinného prostředí⁶⁴. U závažnějších trestných činů se provádějí úkony s mládeží ve speciálně vybavené místnosti. Každé okresní ředitelství Policie ČR je takovouto místností vybaveno.

V praxi to vypadá následovně, Policie ČR přijme oznámení o protiprávním jednání, které se odehrává nebo odehrálo na určitém místě v určitém čase. Operační důstojník na lince 158 nebo dozorčí služba na obvodním oddělení vyšle hlídku na místo oznámení neboli na místo činu. Hlídka na místě kontaktuje oznamovatele, kterého vytěží k jeho oznámení. Po vytěžení oznamovatele hlídka provede prvotní úkony a šetření na místě činu, při kterém zjišťuje další skutečnosti k prošetřované události. Tyto skutečnosti zjišťuje od dalších zúčastněných nebo přítomných osob v době spáchání činu. Při vytěžování osoby hlídka vyzve osoby k prokázání totožnosti, kdy tímto zjistí, zda jsou přítomné osoby mladistvé nebo dospělé. Zda se jedná o přestupek či trestný čin se kvalifikuje na základě zjištěných informací. Když se již osoba, která spáchá protiprávní jednání na místě nenachází, provede hlídka šetření v okolí, zda se osoba, která byla popisována osobami (popis osoby, získané informace: jméno a příjmení, oblečení atd.) na místě činu nenachází poblíž incidentu. Když je toto šetření negativní a nepodaří se pachatele najít, hlídka po těchto úkonech ukončí svou práci na místě a odjede na své oddělení policie, kde o všem sepíše potřebné a neodkladné protokoly. Následně policie provádí ve věci další šetření ke zjištění pachatele, dále provádí výslechy zúčastněných osob, když je vyslychaná osoba mladistvá, musí být tomuto přítomen zákonný zástupce nebo pracovník OSPODu. V opačném případě, když se na místě nachází pachatel incidentu, hlídka provede u osoby důvěryhodné ztotožnění osoby, kterým zjistí veškeré potřebné informace k pachateli. Následně pachatele omezí na osobní svobodě, jedná-li se o přestupek zajistí osobu dle zákona o policie č. 273/2008Sb. Pokud jde o trestný čin, hlídka osobu zadrží dle trestního řádu č. 141/1961 Sb. Následně osobu převezme na obvodní oddělení, kde s omezenou osobou provádí potřebné úkony. Hlídka policie ČR má oprávnění omezit na osobní svobodě i osobu mladistvou, kdy při prováděných úkonech musí být přítomen zákonný zástupce nebo pracovník OSPODu, v případě trestného činu musí být při úkonech přítomen obhájce mladistvého. Následně jako v první případě policie provádí ve věci další šetření a výslechy osob. Policie ČR při řešení případů, kde jsou přítomny mladistvé osoby, vyrozumí o tomto OSPOD a následně provádí s pracovníkem OSPODu spolupráci k vyřešení případu. Jde-li o přestupek, policie událost oznámí příslušnému správnímu orgánu, jedná-li se o trestný čin, událost postoupí Okresnímu státnímu zastupitelství,

⁶⁴ VOTOČKOVÁ, Michaela, OSPOD, [online]

keré od začátku dohlíží na spisový materiál určitého případu. U některého přestupkového jednání lze toto jednání vyřešit na místě příkazovým blokem, pokud se jednání dopustil mladistvý, lze toto také vyřešit příkazovým blokem, ale maximálně do poloviční sankce než u dospělého. I v tomto případě musí být vyzooměn OSPOD a zákonný zástupce mladistvého.

Pro lepší vysvětlení jsem vybral případ, který jsem osobně zažil při výkonu služby. Dne 16.listopadu 2019 jsem vykonával společně s kolegou denní službu, která začínala v 07:30 hodin a končila v 19:30 hodin. V 17:05 hodin nás vyslal dozorčí služby OOP Mariánské Lázně na sídliště Panská pole na konečnou zastávku trolejbusu, a to z důvodu, že na linku 158 oznámila paní M.B. fyzické napadání mezi dvěma chlapci. Já s kolegou jsme dorazili na místo 17:10 hodin a již při příjezdu jsme viděli, jak jeden z chlapců strčil do druhého následně ho udeřil otevřenou rukou do hlavy. A poblíž tohoto incidentu stojí paní, která přihlížela celé situaci. Já jsem oba chlapce vyzval k prokázání totožnosti, kdy mi oba předložili občanské průkazy. Zjistil jsem, že jeden s mladíků J.N. je ve věku 16 let a druhý z mladíků P.K. je ve věku 17 let. Mladík P.K. mi k incidentu sdělil, že s J.N. se potkal poblíž zastávky trolejbusu. Tento mu začal vyčítat, že se P.K. rozešel s bývalou přítelkyní a začal mu vulgárně nadávat. P.K. na toto reagoval tím, že mu řekl, ať se do toho neplete, že s tím nemá nic společného. J.N. s vulgárními urážkami nepřestal, tak mu P.K. řekl, že je hloupý a nemá se s ním o čem bavit. Následně J.N. začal do P.K. strkat, kdy bylo jasné, že J.N. chce vyvolat fyzické napadení ze strany P.K.. K tomuto se P.K. nenechal vyprovokovat. Toto se nelíbilo J.N. a ten do P.K. opětovně strčil a udeřil ho otevřenou rukou do hlavy, v tuto dobu jsme dorazili na místo. Při tomto jsem zjišťoval od P.K., zda není nějak zraněn, na toto mi P.K. řekl, že je v pořádku a nic mu není a nežádá lékařské ošetření. Kolega mezi tím vytěžil oznamovatelku paní M.B., která kolegovi sdělila, že když přišla na zastávku, tak poblíž zastávky zahlédla, jak jeden z chlapců strká do druhého a u tohoto mu vulgárně nadává. Dále uvedla, že i zahlédla, jak jeden druhého uhodil tzv. fackou do hlavy. Kolega M.B. poučil dle platných zákonných norem a vyzval ženu k prokázání totožnosti a poskytnutí telefonního čísla z důvodu podání vysvětlení. Na toto paní M.B. reagovala součinností, kdy dodala, že bude k zastížení na mobilním telefonu. Já jsem dále vytěžil J.N. k události a tento mi řekl, že se mu nelíbilo, že se P.K. rozešel z jeho kamarádkou, tak si to chtěl s ním vyříkat, ale P.K. toto nechtěl absolvovat, což J.N. to vadilo, tak začal P.K. vulgárně nadávat. Když viděl, že to s P.K. nic nedělá, tak do něj párkrát strčil a poté ho udeřil otevřenou rukou do hlavy. Poté jsme do incidentu vstoupili my a začali ho řešit. Oba zúčastněné jsem řádně poučil dle platných zákonných ustanovení. Dále

jsem vyžádal telefonní kontakty na rodiče. Oba zúčastnění mi telefonní čísla poskytli a přes dozorčího služby jsme je kontaktovali a vyzvali, aby se dostavili na místo činu. Na místo se dostavily matky obou mladíků. Matky jsme s kolegou poučili a sdělili jim další postup za strany Policie ČR, kdy na toto reagovaly součinností. Následně jsme přes dozorčí službu vyžádali na místo další hlídku k převozu osob na oddělení. Ze získaných skutečností jsme společně s dozorčí službou tento incident kvalifikovali jako přestupek. Než druhá hlídka dorazila na místo, provedli jsem fotodokumentaci a ohledání místa činu. Při šetření v okolí jsme nezjistili dalšího svědka incidentu. Po příjezdu druhé hlídky jsme vyzvali paní R.N. společně ze synem J.N., aby následovali hlídku na zdejší součást OOP Mariánské Lázně z důvodu podání vysvětlení, což dobrovolně učinili. Já s kolegou jsme dále vyzvali matku P.K. paní Z.K., aby nás následovali na lékařské ošetření a poté na OOP Mariánské Lázně k podání vysvětlení, což dobrovolně učinili. Když jsme dorazili na OOP Mariánské Lázně vyrozuměli jsme telefonicky OSPOD, aby jsme pracovníka OSPODu o incidentu vyrozuměli. Od pracovníka OSPODu jsme zjistili, že pokud jsou přítomni zákonní zástupci obou zúčastněných, nedostaví se na OOP Mariánské Lázně, aby byl přítomen podání vysvětlení, ale dostaví se až k jednání přestupkové komise na Městském úřadě v Mariánských Lázních. Následně jsem k události vyslechl poškozeného P.K. za přítomnosti matky Z.K., což stvrdili podpisem. Kolega vyslechl k události podezřelého J.N. za přítomnosti matky R.N., což taktéž potvrdili podpisem. Já i kolega jsme matky se syny poučili o dalším postupu ve věci a pustili domů. Po tomto jsem telefonicky kontaktoval svědka události paní M.B., která se po hovoru dostavila na OO PČR Mariánské Lázně k podání vysvětlení. Toto bylo provedeno, paní M.B. byla poučena o dalším postupu a puštěna domů. Poté jsem sepsal oznámení na Městský úřad v Mariánských Lázních, dále jsem písemně vyrozuměl OSPOD a přidal do spisového materiálu lékařskou zprávu. Kolega sepsal ostatní potřebné protokoly. Následující den oznámení potvrdil velitel obvodního oddělení a postoupili jsme spisový materiál na Městský úřad v Mariánských Lázních k dořešení incidentu.

8 Doprovodné informace k dotazníkovému šetření

V empirické části této bakalářské práce autor využil metodu dotazníkového šetření k zjištění níže uvedených hypotéz. Dotazník je určen pro širokou škálu veřejnosti s cílem získání informací ohledně delikventního jednání mládeže vyvolané agresivitou, kdy autor chce vyvrátit či potvrdit dílčí hypotézy. Při vypracovávání dotazníkového šetření se autor zaměřil na vhodné vyhotovení otázek, které budou následně obsaženy v dotazníkovém šetření. V příloze této práce bude tento celý dotazník znázorněn.

Dílčí hypotézy:

Hypotéza č. 1: Autor práce se domnívá, že většina respondentů se setkala s delikventním jednáním mládeže vyvolané agresivitou.

Hypotéza č. 2: Autor se domnívá, že více jak polovina respondentů se v posledních letech častěji střetávají s delikventní jednáním mládeže vyvolané agresivitou než-li dříve.

K zhotovení dotazníku jsem použil internetovou schránku **www.google.com**, kde jsem dotazník vypracoval a vyhotovený dotazník jsem elektronicky zveřejnil respondentům. Dotazník obsahuje celkem 13 otázek. Na mnou vyhotovený dotazník odpovědělo 234 respondentů, kdy dotazník jsem respondentům zaslal za pomoci sociální sítě a emailu. Konkrétní dotazníkové šetření se odehrávalo v měsících prosinec roku 2019 a leden roku 2020, toto šetření jsem ukončil po odpovědích 234 respondentů. Uvedený dotazník nebyl směřován na konkrétní věkovou populaci, ale na dotazník mohl odpovědět respondent různého věku.

8.1 Vyhodnocení dotazníkového šetření

Zveřejněným dotazníkem na Delikventní jednání mládeže vyvolané agresivitou bylo osloveno 234 respondentů, kdy na dotazník z toho odpovědělo 112 mužů a 122 žen⁶⁵. Nejčastěji na dotazník odpovídaly osoby ve věkové kategorii 19 - 60 let. Další otázkou v dotazníku jsem se snažil zjistit od respondentů, zda slyšeli o uvedené problematice, kdy na toto procentuálně odpovědělo z 58%, že o delikventním jednání mládeže vyvolané agresivitou slyšelo. Dále 33% respondentů odpovědělo, že o delikventním jednání mládeže vyvolané agresivitou neslyšeli a 9% dotazovaných nevěděli, zda o uvedené problematice slyšeli. Dále jsem od dotazovaných zjišťoval, zda se sami setkali s delikventním jednání mládeže vyvolané agresivitou. Na toto odpovědělo 75% respondentů, že se osobně setkali s uvedenou problematikou a 18 % se s delikventním jednání mládeže vyvolané agresivitou nesetkali, 7% nevěděli, zda se setkali s agresivním delikventním jednáním ze strany mládeže⁶⁶. V další otázce jsem se zajímal o to, zda dotazovaní respondenti byli obětí agresivního delikventního jednání ze strany mládeže. Touto otázkou jsem zjistil, že 61% respondentů se nestalo obětí agresivního delikventního jednání ze strany mládeže a 36% osob se stalo obětí uvedené problematiky, 3% nevědělo, zda se stali nebo nestali obětí delikventního jednání mládeže vyvolané agresivitou⁶⁷. V šesté otázce jsem se dozvěděl, že 53% osob bylo svědkem verbální i fyzické agrese mládeže u delikventního jednání, 37% byli svědci verbální agrese mládeže a 7% byli svědci fyzické agrese mládeže, 3% dotazovaných respondentů se nesetkalo ani s jedním druhem agresivního chování mládeže u delikventního jednání. Na základě šesté otázky jsem se dále zajímal na míru spáchaného agresivního chování u delikventního jednání mládeže přímo na osobu dotazovaných, kdy u této otázky bylo možné odpovědět na více odpovědí. Na 96 (39%) respondentů byla spáchaná verbální agrese, na 21 (8%) byla spáchaná fyzická agrese bez zranění, na 14 (6%) byla spáchaná fyzická agrese se zraněním bez lékařského ošetření, na 5 (2%) byla spáchaná fyzická agrese se zraněním a s lékařským ošetřením a na 112 (45%) nebyl spáchaná žádná agrese ze strany mládeže. Na základě těchto výsledků bylo zjištěno, že na některé respondenty byla v různých mírách spáchaná agrese ze strany mládeže. V dotaznících jsem se taktéž zajímal, zda vědí, kde vyhledat pomoc, když se stanou svědky nebo obětí agrese ze strany mladistvých. Na tuto otázku odpovědělo 75%

⁶⁵ viz. seznam grafů - graf č. 1 - Jakého jste pohlaví?

⁶⁶ viz. seznam grafů - graf č. 2 - Setkal(a) jste se osobně s delikventním jednáním mládeže vyvolané agresivitou?

⁶⁷ viz. seznam grafů - graf č. 3 - Bylo na Vaší osobu spáchano agresivní, delikventní jednání ze strany mládeže?

dotazovaných, že vědí, kde vyhledat pomoc a 25% nevěděli, kde vyhledat pomoc s touto problematikou. Od respondentů bylo další otázkou zjištěno, že pomoc s touto problematikou by vyhledali ze 71% u Policie ČR, 9% by vyhledali pomoc u specializované organizace a 20% by se nikomu nesvěřili s uvedenou problematikou⁶⁸. V desáté otázce jsem chtěl zjistit, v jakém časovém období se respondenti častěji setkávali s delikventním jednáním mládeže vyvolané agresivitou. Na základě odpovědí bylo zjištěno, že nejčastěji se dotazovaní setkávali s delikventním jednáním mládeže vyvolané agresivitou v období od roku 2016 do roku 2019 (54%), méně se setkávali s agresivním, delikventním jednáním mládeže v období od roku 2010 do roku 2015 (15%) a nejméně se setkávali s problematikou v časovém období před rokem 2010 (31%)⁶⁹. V následující otázce jsem se chtěl dozvědět od respondentů, zda se v jejich očích zvyšuje nebo snižuje delikventní jednání mládeže vyvolané agresivitou, touto otázkou jsem se dozvěděl, že 68% dotazovaných si myslí, že tato problematika se zvyšuje a 32% si myslí, že se snižuje. Taktéž jsem se v dotazníku ptal, zda si respondenti myslí, že tato problematika je příliš medializovaná a hlídaná. Touto otázkou bylo zjištěno, že 57% dotazovaných si myslí, že tato problematika je příliš hlídaná a medializovaná a 43% si myslí, že tato problematika není příliš hlídaná a medializovaná. V poslední otázce odpovědělo 38% dotazovaných, že větší podíl na delikventním jednáním mládeže vyvolané agresivitou vlastní rodina, dále následuje s 23% drogy a alkohol. 16% dle respondentů vlastní škola, následuje s 14% moderní technika (televize, PC, playstation atd..) dále pak 7% odpovědělo, že mají podíl volnočasové aktivity (koníčky, party). 2% respondentů odpovídalo, že vliv na delikventní jednání mládeže vyvolané agresivitou mají podíl všechny výše uvedené faktory.

Při celkovém hodnocení lze uvést, že společnost se s problematikou delikventního jednání mládeže vyvolané agresivitou setkává, v některých případech se osoby i staly obětmi agrese z strany mládeže. Ve výsledku lze říci, že společnost vnímá tuto problematiku jako negativní jev, který se rok od roku zvyšuje, kdy na toto mají vlivy různé společenské faktory. Veřejnost důvěřuje Policii ČR při řešení incidentů, které vznikají při rozbírané problematice v této bakalářské práci.

⁶⁸ viz. seznam grafů - graf č. 4 - Když se stanete obětmi agresivní, delikventní jednání ze strany mládeže, u koho by jste vyhledali pomoc?

⁶⁹ viz. seznam grafů - graf č. 5 - V jakém časovém rozmezí jste se častěji setkal(a) s delikventním jednáním mládeže vyvolané agresivitou?

Závěr

Jako téma pro svou bakalářskou práci jsem si vybral téma delikventní jednání mládeže vyvolané agresivitou, jelikož souvisí s celkovou kriminalitou v České republice a zároveň patří mezi nejzávažnější problematiku v kriminalitě. Budoucí generací, která bude v našem státě působit, je mládež, proto je velmi důležité jí věnovat, co největší pozornost, ať se jedná i o pozornost v méně příjemných záležitostech, mezi které patří například zmiňovaná delikvence. Základním principem je předcházet protiprávnímu jednání ze strany mládeže, z tohoto důvodu je prevence jednou s nejdůležitější věcí v této problematice.

Toto téma a problematika je velmi obsáhlá a zajímavá, je tudíž obtížné napsat, navrhnout či vymyslet něco nového, co již o dané problematice není známo. I přes to psaní této bakalářské práce mi přineslo velmi mnoho kladných a pozitivních informací o delikventním jednání mládeže vyvolané agresivitou, které budou pro mne do budoucna určitě velkým přínosem, jak v pracovním, tak i v soukromém životě. Taktéž psaní této bakalářské práce mi přineslo jiný pohled na agresivitu ze strany mládeže, kdy jsem zjistil, že někteří jedinci za své agresivní chování nemohou, jelikož jak se říká „geny jsou geny“. Ale také naopak se může jednat o styl dokazování své síly či předvádění před ostatními vrstevníky, na což se dá pohlížet jako na „mladickou nerozvážnost“. Velký podíl na tom, jaká mládež bude, má rodina a rodinné prostředí, proto bychom se měli snažit svým potomkům zajistit lásku, rodinu a dostačující rodinné prostředí, ve kterém bude naše nastupující generace žít a doufat v to, že to, co jim darujeme a věnujeme, se nám jednou od nich vrátí.

Jak jsem již výše uvedl tato problematika je velmi obsáhlá, z tohoto důvodu je tato bakalářská práce zpracována jako ucelený přehled o delikventním jednání mládeže vyvolané agresivitou. Na začátku práce jsou uvedeny a popsány základní pojmy pro lepší pochopení dané problematiky. Vysvětleny a rozebrány faktory ovlivňující delikventní jednání mládeže, směry agrese a příčiny agresivity, což je důležité pro porozumění a chápání delikventního jednání mládeže vyvolané agresivitou. Kriminalita mládeže je závažným problémem celé společnosti, z tohoto důvodu jsem se jí věnoval na začátku empirické části této bakalářské práce. Mnou zjištěné poznatky ke kriminalitě mládeže na území České republiky mne osobně tolik nepřekvapily jakožto příslušníka Policie ČR, ale myslím si, že čtenáře by mohly tyto poznatky překvapit, ne-li až zaskočit. Což by mohlo být jedním z důvodů, zamyslet se nad touto problematikou.

Taktéž jsem chtěl poukázat na součinnost Policie ČR s ostatními orgány při řešení vzniklých situací, kde se objevuje delikventní jednání mládeže vyvolané agresivitou. Toto beru jako pozitivní jev naší společnosti, kdy spolu uvedené orgány dokážou spolupracovat a najít správné východisko pro vyřešení těchto situací.

V empirické části se nachází k popisované problematice dotazníkové šetření, ke kterému autor práce vyhotovil dílčí hypotézy, jedná se o hypotézu č.1, kde se autor práce domnívá, že většina respondentů se setkala s delikventním jednáním mládeže vyvolané agresivitou. Tato dílčí hypotéza byla respondenty potvrzena. Autor předpokládá, že více jak 50% respondentů ví, na koho se obrátit v případě, že se stanou obětí delikventního jednání mládeže vyvolané agresivitou, což stanovil do dílčí hypotézy č.2. Tato hypotéza potvrdila, že více jak 50% respondentů vědí, na koho se obrátit. Jako dílčí hypotézu č. 3 se autor domníval, že více jak polovina respondentů se v posledních letech častěji střetávají s delikventním jednáním mládeže vyvolané agresivitou než-li dříve. Tato dílčí hypotéza potvrdila, že více jak polovina respondentů se častěji setkává s uvedenou problematikou nyní než dříve.

Základním cílem této bakalářské práce bylo souhrnně obsáhnout téma delikventního jednání mládeže vyvolané agresivitou a co nejvíce jej čtenáři přiblížit a představit. Zaměřil jsem se jak na faktory delikventního jednání mládeže, tak i na příčiny agresivity a směry agrese. Cílem této práce bylo také čtenáři popsat prevenci a řešení této problematiky. Zároveň poukázat na trestnou činnost mládeže na území České republiky. Díky dotazníkovému šetření, který je obsažen v empirické části bakalářské práce, jsem měl možnost převést své teoretické poznatky do empirické podoby a skutečně poukázat na to, co všechno může mít vliv na delikventní jednání mládeže vyvolané agresivitou.

Myslím si, že cíle své bakalářské práce, které jsem si vytýčil, byly úspěšně splněny. Na základě tohoto podle mne vznikla ucelená práce, která představuje problematiku delikventního jednání mládeže vyvolané agresivitou jakožto jeden z nejzávažnějších společenských problémů současnosti.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*, vyd, Plzeň: Čeněk 2004, s. 310, ISBN 80-86473-86-4.
2. ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*, vyd, Praha: Portál 2004, s. 320, ISBN 80-7178-931-3.
3. EDELSBERGER M. a LUDVÍK, SOVÁK, T. *Defektologický slovník*, vyd, Jinočany: H &H, 2000, s. 418, ISBN 80-86022-76-5.
4. FISCHER, Slavomil; ŠKODA, Jiří, *Sociální patologie*, vyd, Praha: Grada 2014, s. 232, ISBN 978-80-247-5046-0.
5. HARTL, P., Hartlová H. *Velký psychologický slovník*, 4. vyd, Praha: Portál, 2010, s.353, ISBN 978-80-7367-685-5.
6. JELÍNEK, J., MELICHAROVÁ, D. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže s poznámkami a judikaturou*. Praha: Linde, 2004, s. 143, ISBN 80-7201-493-5.
7. KREJČÍŘOVÁ, D. *Dětská klinická psychologie*, vyd, Praha: Grada 2006, s. 608 ISBN 80-247-1049-8.
8. LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*, Praha: Grada, 1998, s. 343, ISBN 80-7169-195-X.
9. MARTÍNEK, Z. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*, 1. vyd, Praha: Grada, 2009, s. 192, ISBN 978-80-247-2310-5.
10. MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*, Praha: Portál, 2003, s. 340, ISBN 80-7178-771-X.
11. MÜHLPACHR, P. *Sociální patologie*, Brno: Masarykova univerzita, 2001, s. 104, ISBN 80-210-2511-5.
12. NAKONEČNÝ, M. *Encyklopedie obecné psychologie*, 2. vyd, Praha: Academia, 2003, s. 437, ISBN 80-200-0625-7.
13. NAKONEČNÝ, M. *Sociální psychologie*, Praha: Academia, 2004, s. 287, ISBN 80-200-0690-7.
14. NAKONEČNÝ, M. *Základy psychologie*, vyd, Praha: Akademia 1998, s. 590, ISBN 80-200-0689-3.
15. NIKL, J. *Sociálně patologické jevy u dětí a mládeže se zaměřením na jejich prevenci*, vyd, Praha: Policejní akademie České republiky , 2000, s. 100, ISBN 80-7251-033-9.
16. NOVOTNÝ, O. ZAPLETAL, J. a kol *Kriminologie*, Praha: ASPI Publishing s.r.o., 2004, s. 452, ISBN 80-86432-08-4.

17. PAPEŽOVÁ, H. *Mládež a dnešní doba*. In. Zkušenosti policistů z preventivní práce v České republice, Sborník. Praha: Odbor prevence kriminality MV ČR, 1999, s ISBN 0-85821-78-8.
18. PONĚŠICKÝ, J. *Agrese, násilí a psychologie moci*, vyd, Praha: Triton 2004, s. 226, ISBN 80-7254-593-0.
19. ŠIMANOVSKÝ, Z. *Hry pro zvládnutí agresivity a neklidu*, 2. vyd, Praha: Portál, 2008, s. 176, ISBN 978-80-7367-426-7.
20. ZOUBKOVÁ, I., *Kontrola kriminality mládeže*, Praha: Aleš Čeněk, 2002, s.231, ISBN 80-86473-08-2.
21. ZOUBKOVÁ, I., NIKL, J., ČERNÍKOVÁ, V. *Kriminalita mládeže*, Praha : Policejní akademie, 2001, s. 89, ISBN 80-7251-070-3.

Elektronické zdroje

1. ČESKO. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY, statistiky kriminality v ČR, <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>
2. www.ius-wiki.eu/trestni-pravo/pfuk/trest/zkouska/otazka-a-5
3. www.bcak.cz/slovník-pravnich-pojmu/provineni-trestani-mladistvych/

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. Zákon č. 218/2003 Sb., *Zákon o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže*, In: Sbíрка zákonů, Česká republika, dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-218>
2. ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb. *Trestní zákoník*, ve znění pozdějších předpisů, In: Sbíрка zákonů, Česká republika, dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>

Seznam zkratk

ZSVM - Zákon o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže

CAN - syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte

OSPOD - orgán sociálně-právní ochrany dětí

OO PČR - obvodní oddělení Polici České republiky

Seznam grafů

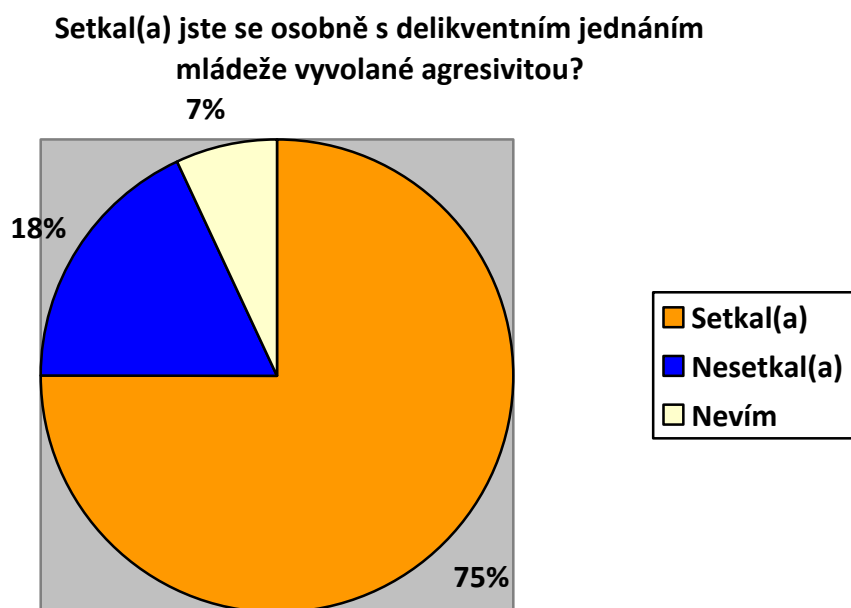
Pro ilustrativní zobrazení a lepší přehled odpovědí u dotazovaných otázek jsem využil grafické znázornění u otázek mnou vybraných, níže uvedené grafy jsou znázorněné procentuálně.

Graf č.1

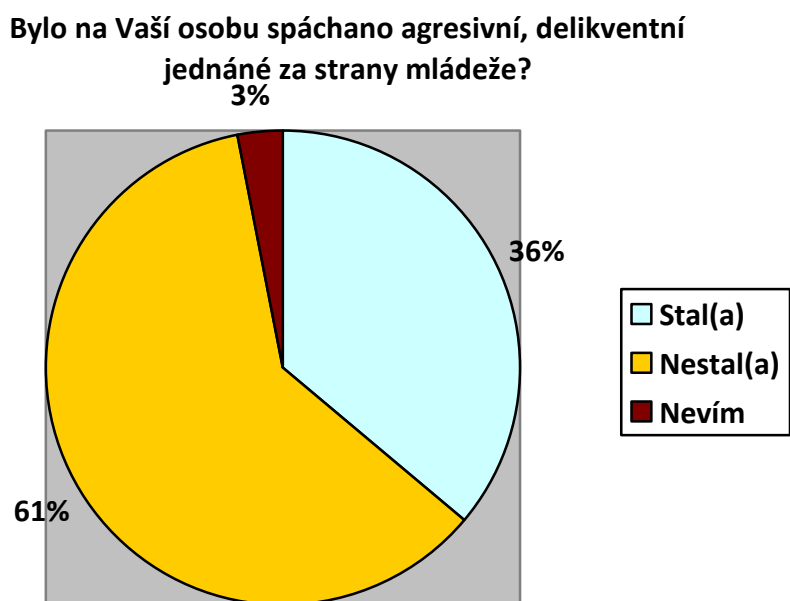
Zdroj vlastní: Empirické materiály - výzkumné šetření.

Graf č. 2

Zdroj vlastní: Empirické materiály - výzkumné šetření.

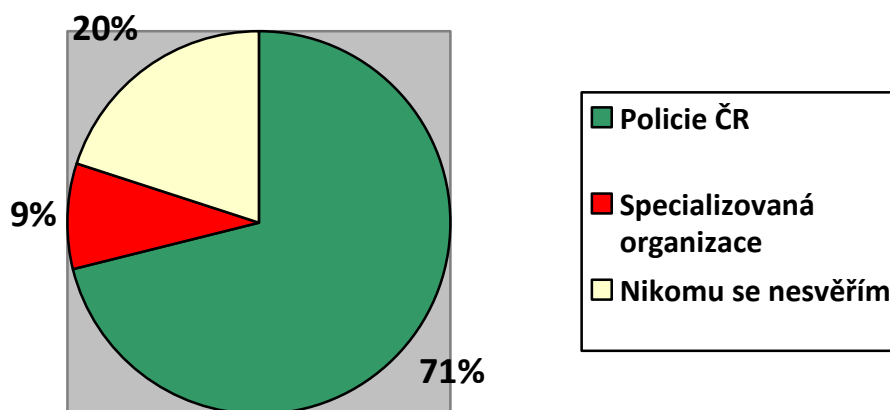
Graf č. 3

Zdroj vlastní: Empirické materiály - výzkumné šetření.

Graf č. 4

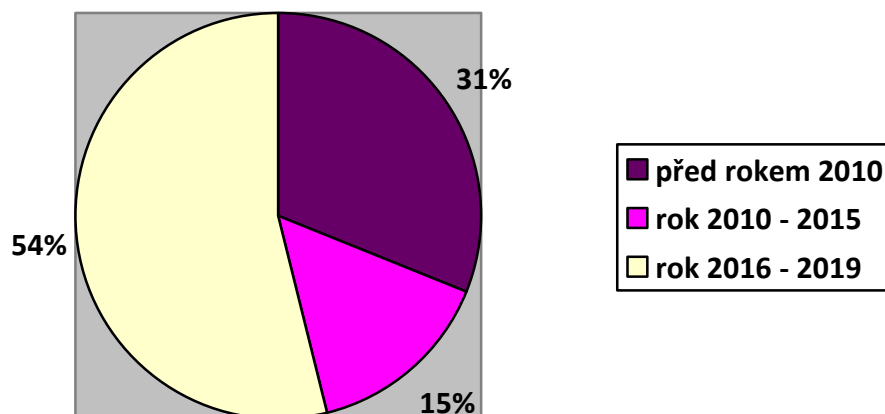
Když se stanete obětí agresivního, delikventního jednání ze strany mládeže, u koho by jste vyhledali pomoc?

Zdroj vlastní: Empirické materiály - výzkumné šetření.

Graf č.5

V jakém časovém rozmezí jste se častěji setkal(a) s delikventním jednáním mládeže vyvolané agresivitou?

Zdroj vlastní: Empirické materiály - výzkumné šetření.

Přílohy

Příloha č. I. - vzorový dotazník

Otázky:

1) Jakého jste pohlaví?

Možné odpovědi: a) muž, b) žena

2) Kolik je Vám let?

Možné odpovědi: a) 0-15, b) 16-18, c) 19-60, d) více jak 60let

3) Slyšeli jste někdy o delikventním jednání mládeže vyvolané agresivitou?

Možné odpovědi: a) ano, b) ne, c) nevím

4) Setkal(a) jste se osobně s delikventním jednání mládeže vyvolané agresivitou?

Možné odpovědi: a) Setkal(a), b) Nesetkal(a), c) Nevím

5) Bylo na Vaší osobu spácháno agresivní delikventní jednání ze strany mládeže?

Možné odpovědi: a) Bylo, b) Nebylo, c) Nevím

6) S jakým druhem agresivního, delikventního jednání mládeže jste se setkal(a)?

Možné odpovědi: a) Verbálním (slovním), b) Fyzickým, c) Verbálním i fyzickým, d) Se žádným

7) V jaké míře byla na Vaší osobu spáchána agrese u delikventního jednání za strany mládeže? možnost více odpovědí

Možné odpovědi: a) Verbální (slovní) agrese, b) Fyzická agrese bez zranění, c) Fyzická agrese se zraněním bez lékařského ošetření, d) Fyzická agrese se zraněním a s lékařským ošetřením, e) Nebyla spáchána žádná agrese na mou osobu

8) Když se Vám stane něco podobného, víte na koho se obrátit?

Možné odpovědi: a) Ano, b) Ne

9) Když se stanete obětí agresivního, delikventního jednání ze strany mládeže, u koho by jste vyhledali pomoc?

Možné odpovědi: a) Policii ČR, b) Specializovanou organizaci, kterou Vám někdo doporučí nebo si ji najdete na internetu, c) Nikomu se nesvěřím

10) V jakém časovém rozmezí jste se častěji setkal(a) s delikventním jednáním mládeže vyvolané agresivitou?

Možné odpovědi: a) před rokem 2010, b) v roce 2010 až 2015, c) v roce 2016 až 2019

11) Dle Vašeho názoru se delikventní jednání mládeže vyvolané agresivitou zvyšuje nebo snižuje?

Možné odpovědi: a) Zvyšuje, b) Snižuje

12) Myslíte si, že delikventní jednání mládeže vyvolané agresivitou je příliš hlídané a medializované téma?

Možné odpovědi: a) Je, b) Není

13) Kdo nebo co má větší podíl na delikventním jednání mládeže vyvolané agresivitou?

Možné odpovědi: a) Rodina, b) Škola, c) Volnočasové aktivity (koníčky, parta se stejně věkovými osobami atd.), d) Moderní technika (televize, PC, playstation, mobil atd.), e) Alkohol, Drogy, f) Jiná odpověď